

VEILIG THUIS

ZUID-LIMBURG

magazine

Machteld Beukema:
**'HET IS BELANGRIJK DAT WE
ELKAAR DURVEN AANSPREKEN'**

Als (groot)ouder aan het werk:
DE KRACHT VAN HET OUDERHART

Straf en zorg:
**GEVANGENISSTRAF IS NIET BIJ
VOORBAAT HET UITGANGSPUNT**



ZUID-LIMBURG

VOORWOORD	pagina 3
OVER VEILIG THUIS ZUID-LIMBURG	pagina 4
GEDRAGSWETENSCHAPPER: UITDAGENDSTE VAK DAT ER IS!	pagina 8
WAAR STRAF EN ZORG ELKAAR ONTMOETEN	pagina 12
DE KRACHT VAN HET OUDERHART	pagina 20
KRAPTE OP DE ARBEIDSMARKT	pagina 24
OUDERENMISHANDELING: VAN ZORG NAAR VERWAARLOZING	pagina 26
IK WILDE MIJN LEVEN TERUG	pagina 30
DE STILLE KRACHTEN OP DE WERKVLOER	pagina 32
VROUWEN ZIJN HIER VEILIG	pagina 37
VEILIG THUIS IN DE BUITENSPIEGEL	pagina 40
HET DRAAGLIJK MAKEN	pagina 44
BLIK OP DE TOEKOMST	pagina 47

Colofon

Met dit magazine willen we onderstrepen waar Veilig Thuis Zuid-Limburg voor staat. Wie zijn we, waar zetten we op in en hoe doen we dat? Als visitekaartje naar buiten en als blijk van waardering voor onze medewerkers en onze collega's bij partnerorganisaties, voor hun tomeloze inzet op de aanpak van geweld in afhankelijkheid.

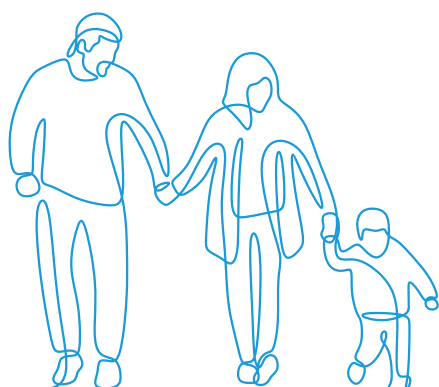
Coördinatie
Yvonne Nouwen

Vormgeving
Inge Korten

Redactie
Yvonne Nouwen

Drukwerk
Sync Print

Met dank aan
Iedereen die meege-
werkt heeft aan de
totstandkoming van
dit magazine.



VOORWOORD

Door *Machteld Beukema,*
Hoofd Veilig Thuis Zuid-Limburg



Veilig Thuis Zuid-Limburg. Een organisatie die continue in beweging is binnen een turbulent sociaal domein. Sinds 2015 vervullen we de centrale rol als advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. We zijn erin geslaagd de uitvoering op allerlei vlakken naar een hoger niveau te tillen. We zijn 24/7 bereikbaar, voeren crisisinterventies uit en hebben concrete samenwerkingsafspraken met spelers in het lokale veld. Vanuit onze speciale bevoegdheden om informatie op te halen, leveren we een waardevolle bijdrage om geweld te doorbreken. De gebiedsteams zijn gevormd en onze deskundige front-office medewerkers en onderzoekers kunnen een beroep doen op de expertise van gedragswetenschappers en vertrouwensartsen. We besteden aandacht aan mentale weerbaarheid.

Onze mensen staan in hun kracht!

We hebben de afgelopen drie jaar onze koers af en toe gewijzigd, maar altijd met hetzelfde doel: om zij die dat nodig hebben te helpen om uit situaties van onveiligheid te komen, nu en op de lange termijn. Het aantal adviesvragen en meldingen is groot en we willen er zijn voor iedereen die onze inzet nodig heeft. Soms vraagt dat om vasthoudendheid en zakelijkheid; focussen op de kerntaak. Vaak ook om stevige afstemming en samenwerking met partners in ons netwerk.

We zijn kritisch op ons eigen werk en op wat we kunnen bereiken in en met ons netwerk. We zien uitdagingen in positionering als ook in de doorstroom van collega's in een toch al krappe arbeidsmarkt. Maar we zijn als teamleiding ook erg positief over hoe we het hoofd bieden aan de niet aflatende stroom van meldingen en adviesvragen. Hoe zelfstandig onze collega's werken. Hoe we steeds beter onze netwerkpartners weten te vinden, en zij ons. We groeien als Veilig Thuis op alle fronten verder door naar een volwassen organisatie met een enorme verantwoordelijkheid naar cliënten en partners.

In dit magazine willen we daarbij stilstaan. We zetten onze medewerkers in de schijnwerpers; ken jij bijvoorbeeld onze stille krachten al? Weet je hoe ouderschap ons werk beïnvloedt? Daarnaast staan we stil bij actuele kwesties die van invloed zijn op ons werk. We gaan in gesprek met een voormalig cliënt als ook met verschillende netwerkpartners in straf en zorg, die we zo hard nodig hebben om samen voor dat veilige(r) thuis te zorgen.

Graag nodigen we je uit om mee te lezen, mee te voelen, je achter je oren te krabben en vooral jezelf uit te nodigen als je met ons in gesprek wilt. Wij beogen een organisatie te zijn die midden in het netwerk staat en benaderbaar is voor iedereen die ons nodig heeft in het stoppen van geweld in afhankelijkheid.

Een veilig thuis doen we écht samen!



VEILIG THUIS ZUID-LIMBURG

Veilig Thuis Zuid-Limburg is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Iedereen - van jong tot oud - kan advies vragen of een melding doen bij Veilig Thuis. Slachtoffers en plegers, maar ook bezorgde omstanders en professionals. Bij vermoedens of feiten. Wij willen het geweld stoppen en het thuis weer veilig maken.

Team Veilig Thuis

Veilig Thuis heeft een team van deskundige SKJ-geregistreerde medewerkers, gedragswetenschappers en vertrouwensartsen. Wij zijn onderdeel van de GGD Zuid-Limburg.



KERNWAARDEN

01.

Eigenaarschap & vakmanschap

Onze medewerkers zijn deskundig en weerbaar. Zij nemen beslissingen om de veiligheid van onze cliënten te realiseren of te herstellen. Zij voelen zich verantwoordelijk voor hun inzet op advies, afstemming, onderzoek en vervolg. Waar nodig maken ze gebruik van elkaars expertise. Ze dragen bij vanuit hun rol in het netwerk, en sporen partners en directbetrokkenen aan om samen het verschil te maken. Onze medewerkers zijn trots op hun werk en staan stevig in hun schoenen.



02.

Samenwerkend

Onze medewerkers bundelen hun krachten om samen tot het meest effectieve resultaat te komen. Daarnaast werkt Veilig Thuis Zuid-Limburg samen met het lokale veld en met diverse netwerkpartners. Op deze manier worden de juiste vervolgstappen en/of hulpverlening voor slachtoffer en pleger zo effectief en efficiënt mogelijk op gang gebracht. Het gaat dan niet alleen om hulpverlening, maar ook om strafrechtelijke, civielrechtelijke en bestuursrechtelijke interventies en zorg.

03.

Wendbaar

Veilig Thuis Zuid-Limburg wil een lerende organisatie zijn en blijven. Met medewerkers die zich blijven ontwikkelen op allerlei gebieden: we leren van elkaar, van onze cliënten en netwerkpartners. We investeren in competenties die nodig zijn voor de uitvoering van onze taken, en die van belang zijn voor het functioneren op het snijvlak van straf en zorg. Als organisatie spelen we in op politieke en beleidsmatige ontwikkelingen, en op behoeften in ons netwerk. Daarbij is de focus op onze kerntaak altijd leidend voor een resultaatgerichte aanpak.

Missie

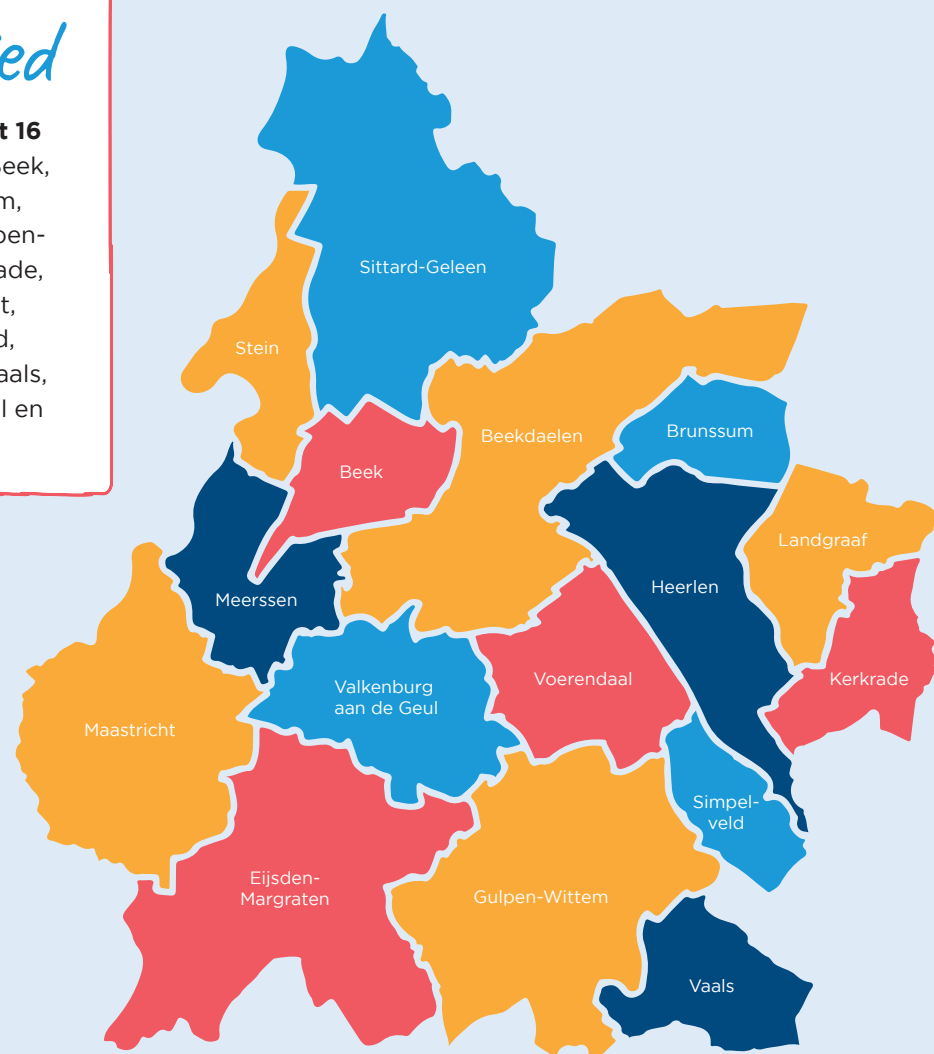
Wij staan voor een veilig thuis voor iedereen. Ieder mens heeft recht op een veilige omgeving. Veilig Thuis richt zich dan ook actief op het stoppen van geweld binnen afhankelijkheidsrelaties. Ook voor onze toekomstige generaties willen we de cirkel van geweld doorbreken.

Visie

Veilig Thuis streeft naar een veilige omgeving voor iedere burger. Binnen onveilige situaties acteren medewerkers van Veilig Thuis met deskundigheid, betrokkenheid en voortvarendheid. Veilig Thuis maakt vooral het verschil door te investeren in (inzet in) het organisatie netwerk. Daarbij ligt de focus op eerst directe veiligheid realiseren, daarna het op gang brengen van hulpverlening en risicogestuurde zorg.

Werkgebied

Ons werkgebied omvat 16 gemeenten, te weten: Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.



RESULTATEN 2021

3770*
adviezen gegeven

aan professionals: **2174**
aan particulieren: **1589**
onbekend: **7**

**de meeste adviezen en meldingen gaan over (vermoedens van) kindermishandeling en (ex-)partnergeweld, van emotionele en fysieke aard. Aard en vorm zijn vaak niet enkelvoudig.*

749
chatcontacten



totale formatie van
Veilig Thuis
Zuid-Limburg:

67 FTE

4267*
meldingen

politie meldingen: **3042**
van professionals: **772**
van particulieren: **503**

het bieden van een
passende interventie:

overdracht aan gemeente: **2895 (68%)**
vervolgstappen bij Veilig Thuis: **1302 (31%)***
monitoring: **350**
Dienst Voorwaarden en Vervolg: **383**
Dienst Onderzoek: **228**
Spoeddienst: **273**

**het aantal meldingen met het triagebesluit Vervolgstappen bij VT en ingezette vervolgstappen wijkt af omdat er vaak meer meldingen in één casus zitten.*

111
casussen

in actieoverleg met
politie / Openbaar
Ministerie



GEDRAGS- WETENSCHAPPER: UITDAGENDSTE VAK DAT ER IS!

Aniek Leistra werkt sinds 2017 bij Veilig Thuis Zuid-Limburg. Eerst als onderzoeker, maar al snel stapte ze met frisse blik in de rol van gedragswetenschapper. Met veel passie vertelt ze over dit uitdagende vak.

Fascinatie

Wist je dat het heel makkelijk is om valse herinneringen op te wekken? Wetenschappers hebben dit ooit via een simpele proef aangetoond. Zij gaven mensen de opdracht om een computertaak uit te voeren. De participanten werd verteld om absoluut niet de Alt-toets in te drukken, omdat anders de computer zou crashen. Na een kwartier crasht de computer: blauw scherm, alles gaat mis. De onderzoeker vraagt: wat is er gebeurd? Dan zijn er mensen die zeggen te herinneren dat het fout ging, ondanks dat ze de Alt-toets niet aangeraakt hebben. Maar enkel door de suggestie 'dit kan alleen maar gebeurd zijn omdat jij op de Alt-toets hebt gedrukt!', bevestigen mensen dat verhaal. Een valse bekentenis.

Dit werkt op eenzelfde manier bij kinderen. 'Papa en mama hebben verteld dat je vroeger eens in een luchtballon zat'. Als je die achtjarige kinderen een tijd later open gaat bevragen in een andere context, zullen ze zelf vertellen over die keer dat ze in een luchtballon zaten. De ervaring hebben ze geïnternaliseerd, al heeft die nooit echt plaatsgevonden. Dit is een voorbeeld van hoe pseudo-herinneringen kunnen ontstaan.

Ik vind dat uitermate fascinerend. Kwetsbare verdachten die valse verklaringen afleggen. Personen die beweren iets te hebben gezien dat onmogelijk waar kan zijn. Onterechte veroordelingen. Hoe kan dat? Over dat soort dingen leerde ik tijdens mijn opleiding in Rechtspsychologie (MSc). In eerste instantie was mijn idee om met die kennis vervolgens als rechechepsycholoog bij de politie aan de slag te gaan. Maar in de zomer van 2017 zag ik een vacature bij Veilig Thuis, solliciteerde - immers ook Veilig Thuis functioneert op het snijvlak van straf en zorg - en ben er nog altijd!

Ondergedompeld in de wereld van Veilig Thuis

Mijn eerste jaar bij Veilig Thuis startte ik als onderzoeker. In dat jaar heb ik met ontzettend veel verschillende situaties te maken gehad. Van iedere vorm van geweld heb ik wel iets op m'n bordje gekregen. Met het oog op de functie van gedragswetenschapper liep ik mee met de gedragswetenschappers, sloot ik aan bij multidisciplinaire overleggen en rondde ik m'n eigen diensten af. Ook draaide ik bureaudiensten en handelde ik politiemeldingen aan de front-office af. In korte tijd werd ik ondergedompeld in de wereld van Veilig Thuis. Geleidelijk aan kreeg ik de mogelijkheid om in de rol van gedragswetenschapper te stappen.

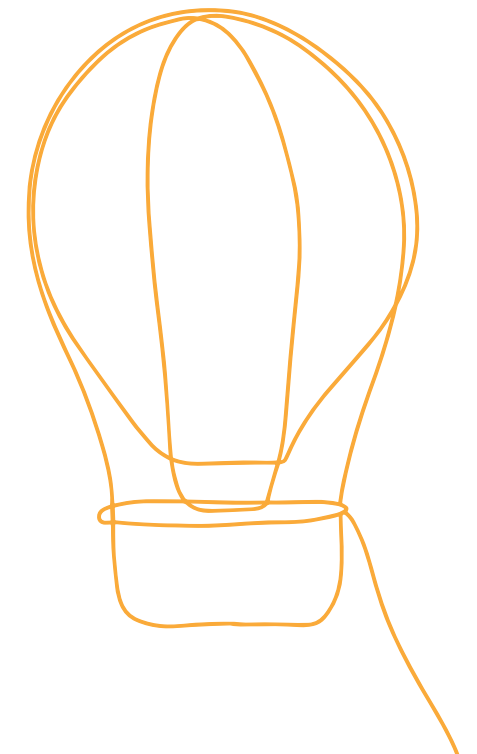
Ernaast staan heeft meerwaarde. Je hebt niet te maken met de vertroebeling van er midden in staan; van moeten dealen met emoties, irritaties en wat mensen bij je oproepen. In plaats daarvan is er ruimte voor overzicht op afstand.

Waarheidsvinding

Het is niet dat je als gedragswetenschapper de wijsheid in pacht hebt, maar we hebben veel kennis over hoe onderzoek op een juiste manier uit te voeren. Ik krijg kriebels als ik mensen hoor zeggen 'we doen niet aan waarheidsvinding'. In onderzoeken vinden we iets van dingen, beoordelen we informatie, trekken conclusies. Dat moet op een goede, gedegen manier gebeuren. De gevolgen van een fout uitgevoerd onderzoek zijn niet te overzien. Als een kind door suggestief bevragen dingen vertelt die niet waar zijn, kan dit enorme consequenties hebben voor alle betrokkenen. Vanuit mijn kennis adviseer ik collega's. Ik doe geen behandeling, geen diagnostiek. Ik heb nauwelijks direct cliëntcontact en ben ook geen hulpverlener. Mijn rol is om kritische vragen te stellen zodat de collega zelf verder kan met een casus.

Wereldbeeld

Ik ben opgegroeid in een klein dorpje naast Brunssum. Er was nooit iets aan de hand. Op het werk is er juist altijd iets aan de hand. Dat heeft mijn wereldbeeld veranderd. Vriendinnen van mij zitten in een normale relatie met een normale zwangerschap. Tegelijkertijd zie je vanuit ons werk zó vaak dat het misgaat. Hoe bijzonder is het eigenlijk dat het goed gaat!



Door de tijd heen heb ik mijn verwachtingen bijgesteld, van wat we kunnen bereiken in ons werk. Uiteindelijk is je doel te zorgen dat de veiligheid wordt hersteld. Soms is het hoogst haalbare een zesje. We moeten zorgen dat het geen vijf wordt, maar een zeven is niet altijd haalbaar. Dat is niet hoopgevend, maar als je die realiteitszin niet hebt, hou je dit werk niet vol.

Toekomst

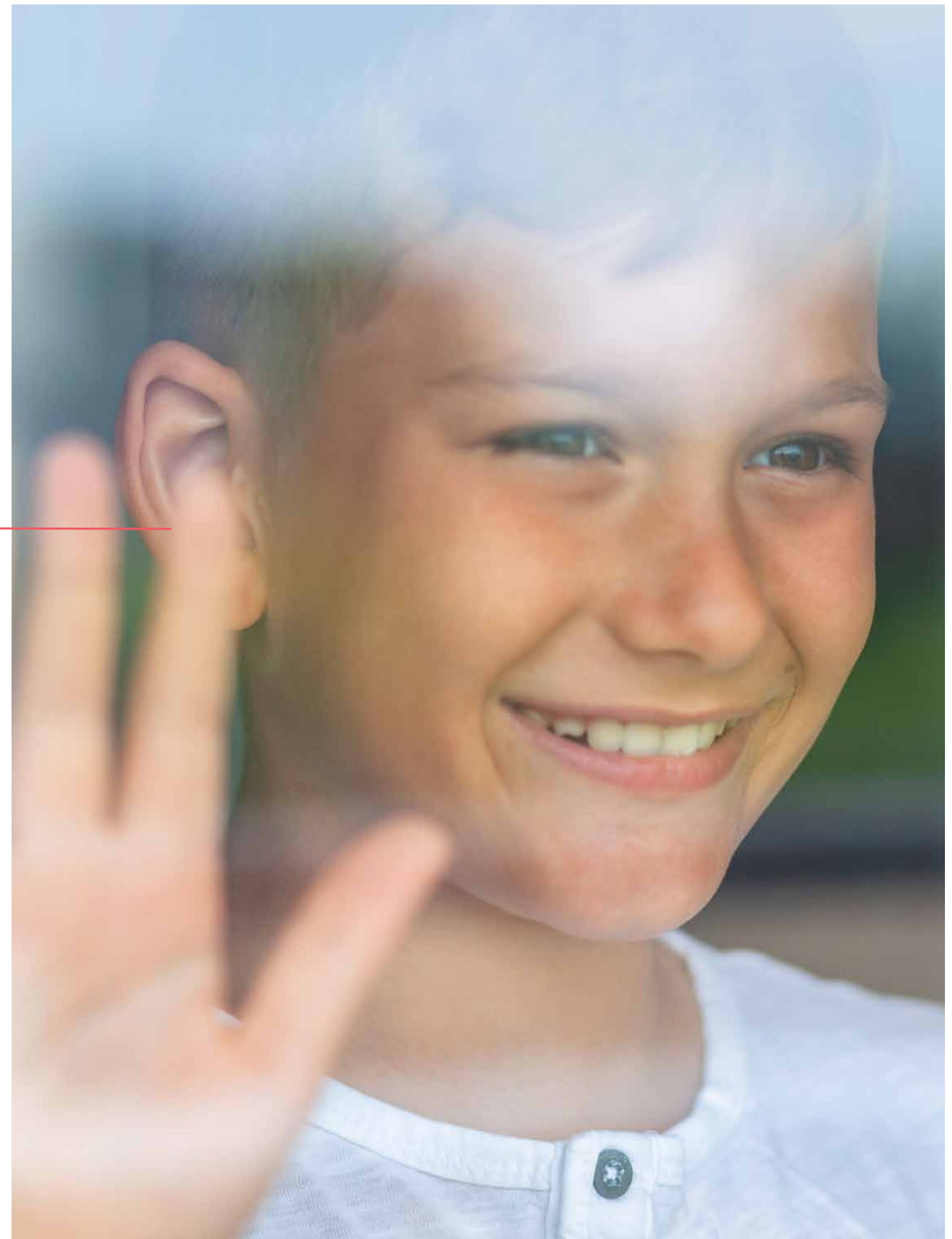
Ik hoop dat we de komende jaren nog verder specialiseren in het goed doen van feitenonderzoek. Daarin hebben we al mooie stappen gemaakt. Bijvoorbeeld in kindgesprekken. Ik vind dat we nog kritischer mogen kijken naar of we de dingen doen die passen bij onze wettelijke taken. Het komt nog wel eens voor dat als een partner in de keten de handschoen niet oppakt, wij inspringen. Ondanks de goede intenties is dat niet goed voor de positionering van onszelf en anderen in de keten.

Het is belangrijk het eens te zijn over wat jij en de ander wel/niet doet. Als daar geen consensus over is, hoe kun je dan naar cliënten uitleggen waarom je bepaalde dingen niet doet, terwijl een ander die taken laat liggen? De simpele waarheid is dat we bepaalde dingen niet kunnen of mogen doen, dus dat moeten we ook niet pretenderen. Gelukkig kun je als gedragswetenschapper een belangrijke brugfunctie vervullen richting ketenpartners, waar inhoud en processen elkaar raken in de samenwerking. Vanuit de overkoepelende visie kun je problemen en kansen signaleren, en daarover in gesprek gaan. Het is en blijft een uitdagend vak.



“

Het is niet dat je als gedragswetenschapper de wijsheid in pacht hebt, maar we hebben *veel kennis* over hoe onderzoek op een juiste manier uit te voeren.



WAAR STRAF EN ZORG ELKAAR ONTMOETEN

Alle kinderen hebben recht op een veilige opvoed- en opgroeisituatie. Toch heeft minstens drie procent van alle kinderen in Nederland te maken met een vorm van kindermishandeling. Zij groeien op in een gewelddadig gezin en/of worden onderworpen aan lichamelijke of fysieke mishandeling en verwaarlozing. Dit kan blijvende schade veroorzaken.*

*Bron: Nederlands Jeugd Instituut



De aanpak van kindermishandeling vindt plaats op het snijvlak van straf en zorg. Enerzijds wordt ingezet op zorggerichte maatregelen en hulpverlening voor de fysieke en emotionele veiligheid van het kind. Anderzijds geldt het maatschappelijk belang van strafvervolgning of vergelding voor de dader van kindermishandeling. Echter een eenzijdige inzet op het een of ander, leidt niet tot duurzame resultaten. Er is aandacht nodig voor zorgsignalen en strafelementen, zodat zij samenkomen in de meest effectieve interventie die recht doet aan slachtoffer, dader en maatschappij.

Dat klinkt misschien logisch, maar hoe werkt dat in de beroepspraktijk? Op welke manier komen straf en zorg samen? En hoe zit het met 'schoenmaker blijf bij je leest'?

Wij legden een aantal stellingen voor aan Birgit Levelink, kinderarts sociale pediatrie en coördinator kindermishandeling bij het Maastricht Universitair Medisch Centrum +; Monique Haenen, Officier van Justitie bij het arrondissementsparket Limburg; en Jos Schmeitz, Gebiedsmanager Raad voor de Kinderbescherming Limburg.



Birgit Levelink, Kinderarts Sociale Pediatrie en Coördinator Kindermishandeling MUMC+

Stelling:
Hoewel ik gebonden ben aan mijn beroepsgeheim, kan relevante medische informatie via de vertrouwensarts toch Justitie bereiken. Ik vind dat een goede zaak.

In Nederland hebben we afgesproken dat je als arts de plicht hebt om signalen goed in kaart te brengen, als je denkt dat mogelijk sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling. Mijn beroepsgeheim betekent dat alles wat tussen mij en de patiënt besproken wordt, tussen mij en de patiënt blijft. Tenzij je uitdrukkelijk afsprekt dat je het met iemand deelt. En daar moeten ouders en/of kind, afhankelijk van de leeftijd, toestemming voor geven.

Maar op het moment dat je denkt aan kindermishandeling, in welke vorm dan ook, dan zullen ouders minder makkelijk toestemming geven om informatie met anderen te delen. Terwijl de veiligheid van het kind daarmee gemoeid is. Wat doe je dan als arts?

Daarvoor is de meldcode huiselijk geweld opgesteld. Als je als arts de meldcode* volgt, dan biedt dit je de mogelijkheid je beroepsgeheim te doorbreken. Het meldrecht staat me toe om mijn zorgen te delen met Veilig Thuis. Maar het

doorbreken van dat beroepsgeheim is soms wel ingewikkeld voor artsen. Vooral als het wat minder duidelijk is wat er aan de hand is. Je vraagt jezelf af: klopt het wel wat ik denk? Wat mag ik delen, en met wie? En wat betekent dat voor mijn arts-patiënt relatie? Dat blijft voor veel artsen vaak een ingewikkelde afweging.

Mijn ervaring is, dat als je ouders van begin af aan open en eerlijk bejegt, het best wel vaak goed kan gaan. Mensen voelen het haarfijn aan als jij als dokter al in de beschuldigende rol zit. En dan ben je ze kwijt. Ik werk vanuit de overtuiging dat bijna geen enkele ouder zijn of haar kind met opzet mishandelt. Dus ik kijk altijd op die manier naar ouders. Ook al is er iets gebeurd, je bent nog steeds de vader of moeder van dat kind, en ik ben jouw dokter en zo behandel ik je. Ik bespreek mijn zorgen en geef het aan als ik een adviesvraag neerleg bij Veilig Thuis.

Heel af en toe leidt het feit dat je een melding doet bij Veilig Thuis ertoe dat ouders geen contact meer met jou als arts willen. Vervelend, want dat betekent het einde van de relatie met de patiënt.

Maar als mijn angst om de relatie met ouders van een kind te schaden ertoe leidt dat kindermishandeling doorgaat, dan is die relatie voor het kind niks waard.

Dan is het maar zo dat ze bij me weglopen. Als dat ruimte biedt aan Veilig Thuis om in actie te komen en iets voor dat kind te doen, dan is dat op dat moment de juiste keuze.

Het is fijn dat Veilig Thuis de contacten met Justitie op zich neemt en zorgt dat medische informatie terecht komt waar nodig. Dat vind ik inderdaad een goede zaak. Ik heb ook geen enkel recht om mijn beroepsgeheim te doorbreken naar Justitie.

*voor meer informatie over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, zie: veiligthuis.nl/melding-maken-de-meldcode/

Ik deel informatie met de vertrouwensartsen. Met hen heb ik rechtstreeks contact en overleg over wat we hebben gevonden.

Wat relevante informatie is, is in mijn ogen deels aan de vertrouwensarts en de forensisch geneeskundige. Dan beperk ik mij tot wat ik vanuit mijn professie als kinderarts kan vaststellen. Wat ik kan doen, is zeggen: dat wat dit kind heeft, wordt niet veroorzaakt door een ziekte of een medisch probleem. Bijvoorbeeld als ik een blauwe plek zie bij een baby van zes weken en er is geen stollingsstoornis, dan kan ik alleen maar zeggen, er moet iets gebeurd zijn waardoor die blauwe plek daar is gekomen. Of dat per ongeluk is gebeurd, dat weet ik niet. Dat is niet aan mij.

Ouders worden dan wel eens boos op mij en eisen dat ik een medische verklaring zie te vinden. Maar soms is die er simpelweg niet. Natuurlijk is dat indirect ook omgekeerde bewijslast voor Justitie, want als je niets medisch vindt wijst dat op mogelijk iets anders. Dat is een spanningsveld. Het is aan Veilig Thuis en de forensisch geneeskundige om te wegen, wat dan belangrijk is voor de veiligheid.

Monique Haenen, Officier van Justitie, arrondissementsparket Limburg

Stelling 1: **Onderliggende problematiek bij kindermishandeling is geen zaak voor het Openbaar Ministerie.**

Daar kan ik kort over zijn, daar ben ik het niet mee eens.

Ik vind dat wij als Openbaar Ministerie inderdaad van de strafzaak zijn en dat je moet doen waar je goed in bent. Maar je kunt bij kindermishandeling niet om de persoon van de verdachte, en het gezin waar deze deel van uitmaakt heen.

Het is belangrijk dat je vanuit je specialisme je partners kent en informatie samen laat komen. De advisering vanuit de Reclassering bijvoorbeeld – over wat passend is voor de verdachte, uitgaande van bijvoorbeeld een verstandelijke beperking of andere persoonlijkheidsproblematiek – neem ik heel serieus. Partners als Veilig Thuis kijken naar het gezin en situaties van huiselijk geweld. De Raad voor de Kinderbescherming is gericht op het kind en kan daarover expertise leveren. Die kennis komt onder andere samen in het Actieoverleg en ZSM*. Hoewel het zaak is deze samenwerking verder te bestendigen in een routinematige praktijk, is de intentie er om hulpverlening en straf naast elkaar te laten lopen.

Wanneer je als Openbaar Ministerie enkel van een afstand redeneert vanuit ‘er is een ernstig feit gepleegd, dus sanctioneren’, dan bewandel je niet de juiste weg. Immers, na een gevangenisstraf, wat dan? Hoe verder? Ik vind het altijd heel belangrijk om te weten hoe het gaat met het kind en wat de verwachting is of het überhaupt terug kan gaan naar de pleger. We moeten kijken naar de toekomst.

Tegelijkertijd is het ook goed om als Officier van Justitie niet te betrokken te raken bij een gezin. Er werd ons eens gevraagd om bij een beschermtafel

aan te sluiten. Diverse partners gingen daar toen met ouders in gesprek vanuit de hulpverlening. Wij zullen daar niet bij aansluiten, dat is echt onze rol niet. Als wij met ouders in gesprek gaan, dan is dat vanuit het afdoen van de strafzaak.

Als ik direct betrokken zou zijn bij het gezin, dan krijg je rolvermenging. Dat is heel menselijk, maar je moet objectief naar een zaak kunnen blijven kijken.

Natuurlijk zijn er gradaties qua zwaarte van zaken. Je hebt kinderen die overlijden of zwaar lichamelijk letsel oplopen door ernstige of langdurige mishandeling. Dan vind ik dat er gewoon gevangenisstraf moet worden geëist. Het is aan de rechter om te besluiten of daar nog een voorwaardelijke gevangenisstraf naast komt, zoals toezicht door de Reclassering of agressietraining.

Er zijn ook zaken, waarbij je je kunt afvragen of het kind ermee geholpen is als vader of moeder in de gevangenis komt. Zo was er bijvoorbeeld een zaak waarbij een baby zijn armpje had gebroken. Dat is heel ernstig en dat had nooit mogen gebeuren. Maar daarachter schuilde een verhaal van een huilbaby en wanhopige ouders die al wekenlang niet geslapen hadden, geen sociaal netwerk hadden om op terug te vallen, noch de capaciteit

“

Ik vind dat gevangenisstraf niet bij voorbaat het uitgangspunt moet zijn



om er iets aan de te doen. In zo'n geval volstaat sanctioneren niet; zij hadden hulp nodig.

Soms seponeren we een zaak onder de voorwaarde dat de pleger meewerkt aan hulpverlening. Dat lijkt een enorm lichte sanctie, maar kan toch heel effectief zijn.

De geldboetes en taakstraffen die we als Openbaar Ministerie kunnen opleggen, vind ik vaak niet de passende sancties bij kindermishandeling. Zoals gezegd komt het delict vaak voort uit problematiek op meerdere vlakken. Dat los je niet op met een boete of taakstraf.

Wat de goede weg is, hangt heel erg af van je informatiepositie en de houding van de ouders. Waarheidsvinding is een lastig en moeizaam proces bij dit soort zaken. De slachtoffers zijn vaak hele jonge kinderen die niet zelf kunnen vertellen wat er gebeurd is. Je bent dan afhankelijk van forensisch materiaal en wat de artsen je aanreiken. Vanuit het strafrecht willen we graag informatie hebben die van belang kan zijn voor de zaak, met name om het letsel te duiden. Maar een arts moet zelf een afweging maken omtrent zijn geheimhoudingsplicht.

Anderzijds ben je afhankelijk van de ouders. Het is heel lastig om een basis voor hulpverlening te vinden als de pleger geen blijk geeft van eigen inzicht in zijn/haar handelen. In die gevallen lijken vergelding en sanctioneren vaak de enige optie. Maar ook dan vind ik dat gevangenisstraf niet bij voorbaat het uitgangspunt moet zijn.

Stelling 2: Straf en Zorg zijn niet altijd te combineren.

Straf en zorg zijn altijd te combineren maar je moet wel duidelijkheid naar elkaar verschaffen. Daar waar een zaak zo ernstig is, omdat bijvoorbeeld een kind overleden is, dan kan ik op voorhand aangeven dat er een hoge strafeis gaat komen die weinig ruimte biedt voor een voorwaardelijk strafdeel. Maar ook dan is het goed om vanuit Veilig Thuis en hulpverlening een plan te maken voor het gezin. Immers, ik kan er wel voor kiezen om niet in voorwaarden te denken, de rechtbank kan daar anders over denken. Een verdachte kan worden vrijgesproken. Dan is het goed dat we al hebben nagedacht over, wat dan?

Het kan soms lastig zijn om straf en zorg samen te laten komen. Soms ontbreekt het aan kennis van elkaars mogelijkheden en procedures. Het is jammer als dat een belemmering vormt. Kindermishandeling raakt mij als persoon. Iedereen zet zich zo goed als zij kunnen in als het gaat om kindermishandeling. We moeten respect hebben voor wat de ander kan bieden.

**voor meer informatie over het actieoverleg en ZSM zie veiligthuiszl.nl/over-veilig-thuis-zuid-limburg/*



*Jos Schmeitz, Gebiedsmanager Limburg,
Raad voor de Kinderbescherming*

Stelling 1: Het stellen van zorggerichte maatregelen en voorwaarden is van groter maatschappelijk belang in de aanpak van kindermishandeling dan strafvervolgning.

Van groter maatschappelijk belang? Ik denk dat de maatschappij er ook bij gebaat is als men ziet dat bepaald gedrag niet geaccepteerd wordt en dat er een sanctie op volgt. Of zo'n sanctie altijd helpend is om tot gedragsverandering te komen, dat denk ik niet.

Bij kindermishandeling en huiselijk geweld gaat het vaak over ingesleten patronen, die veelal te maken hebben met onmacht en agressieregulatie problemen. Ik denk dat straf en zorg daar hand in hand zouden moeten gaan. Enerzijds een sanctie; je overtreedt immers een bepaalde regel en daar reageert het Openbaar Ministerie op. Maar aan de andere kant is het belangrijk om via hulpverlening te komen tot ander gedrag.

Vroeger brachten we in onveilige gezinssituaties hulpverlening binnen in de hoop dat de onveiligheid daardoor zou gaan afnemen. Inmiddels weten we dat het effectiever is om gefaseerd in te zetten in situaties van geweld. Dus eerst aan de veiligheid werken, bijvoorbeeld door middel van sanctioneren en/of (tijdelijke) uithuisplaatsing van

“

De overheid is er in beginsel op gericht om te voorkomen dat er actief ingegrepen wordt in de privésfeer van de burgers. Dat is de mooie kant van ons werk, vind ik.

de pleger, om daar vervolgens hulpverlening aan te verbinden. De kunst is om die visie de komende jaren nog meer in de hoofden en harten te krijgen van de mensen die het daadwerkelijke werk doen.

Stelling 2: Het is als justitie ambtenaar soms moeilijk om de twee functies, kinderscherming en strafvervolgning te combineren.

De Raad voor de Kinderbescherming (de Raad) is niet van strafvervolgning. Wij doen onderzoeken waar het vermoeden is dat kinderen ernstig in hun ontwikkeling bedreigd worden en waar het de ouders niet lukt om die bedreiging zelfstandig of met behulp van professionals op te heffen. Tijdens een onderzoek verzamelen we informatie. Terwijl we dat doen, zijn we in dat 'systeem' aanwezig - ofwel het gezin, zijn omgeving/netwerk en belangrijke derden die van invloed zijn op de opvoeding van het kind - en proberen het probleembesef op gang te brengen. We beoordelen inhoudelijk hoe groot de schade aan het kind is en welke maatregelen het beste passen om die schade zo klein mogelijk te houden. Vragen die in ons multidisciplinair overleg terugkomen, zijn bijvoorbeeld 'in welke ontwikkelfase zit het kind?' En 'wat betekent het voor de hechting als we het kind uit huis plaatsen?'. Daarnaast kijken we ook

of er voldoende juridische grond aanwezig is om een zaak voor te leggen aan de kinderrechter.

Veel ketenpartners vinden het bijna vanzelfsprekend om zaken ter acceptatie of afwijzing voor te leggen aan de kinderrechter. Maar dat is niet de bedoeling. De Raad fungeert als het ware als een voor-toets voordat die daar terecht komt. Die voor-toets start aan de bescherm tafels, zoals die in Limburg georganiseerd zijn. Veilig Thuis of de gemeente brengt daar zaken in die vrij ernstig zijn, en waarbij 'het systeem' onmachtig of onwelwillend is om hulp te accepteren. De ouders zijn bij die bespreking aanwezig. We leggen dan uit waarom we een zaak wel/niet in onderzoek nemen en wat ouders en kind daarvan kunnen verwachten.

Vrij uniek in Nederland is dat de Raad de mogelijkheid tot consultatie openstelt. Dat betekent dat een zaak wordt ingebracht met als doel om te sparren over die zaak.

De Raad kan daarbij fungeren als een soort stok achter de deur: we spreken de ouders aan op de ernst van wat we horen, en adviseren hen om de vervolgstappen met Veilig Thuis aan te gaan en hulpverlening te accepteren. We leggen ook uit dat in een volgende fase, indien er onvoldoende vooruitgang geboekt wordt, de Raad mogelijk moet inzetten op gezag beperkende maatregelen. Zo kun je elkaar als keten ondersteunen.



Belangrijker nog – en dat is het stuk Rechtsbescherming waar de Raad voor staat – proberen we zo ouders te stimuleren hun situatie te verbeteren, om te voorkomen dat zij voor de kinderrechter komen te staan en er een ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing wordt uitgesproken.

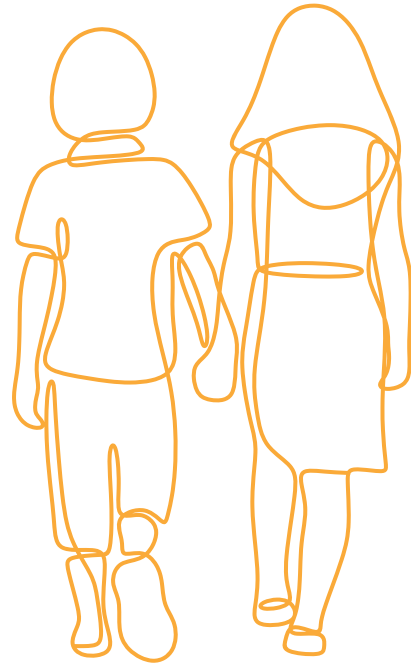
In sommige situaties kun je niet om een (voorlopige) uithuisplaatsing heen. Als je ziet dat mensen door een ondergrens zakken waardoor een situatie acuut of structureel onveilig wordt, dan moet je ervoor te zorgen dat die onveiligheid wordt opgeheven in het civiele stuk kinderbeschermingszaken. Ik kan me voorstellen dat vanuit het perspectief van de ouders een uithuisplaatsing of ondertoezichtstelling wordt ervaren als straf. Maar daar gaan zorgvuldige afwegingen aan vooraf, gericht op de basale veiligheid voor het kind en de rechtsbescherming van de ouders.

Soms kiezen wij ervoor om aangifte te doen. Waar sprake is van kindermishandeling of misbruik, is de aangiftebereidheid groot. Maar stel de gezinsituatie is relatief veilig voor het kind, maar vader stelt zich agressief op naar de raadsonderzoeker, dan is de afweging lastiger. Moet je dan aangifte doen? Of is dat een uiting van onmacht en inzet om zijn kind te behouden? Daarvoor heb je als raadsonderzoeker een bepaald fingerspitzengefühl nodig. In onze interne werkgroep strafbare feiten kunnen we dat soort dilemma's bespreken.

Elke organisatie heeft een bepaald perspectief dat gevolgd wordt, zo ook de Raad.

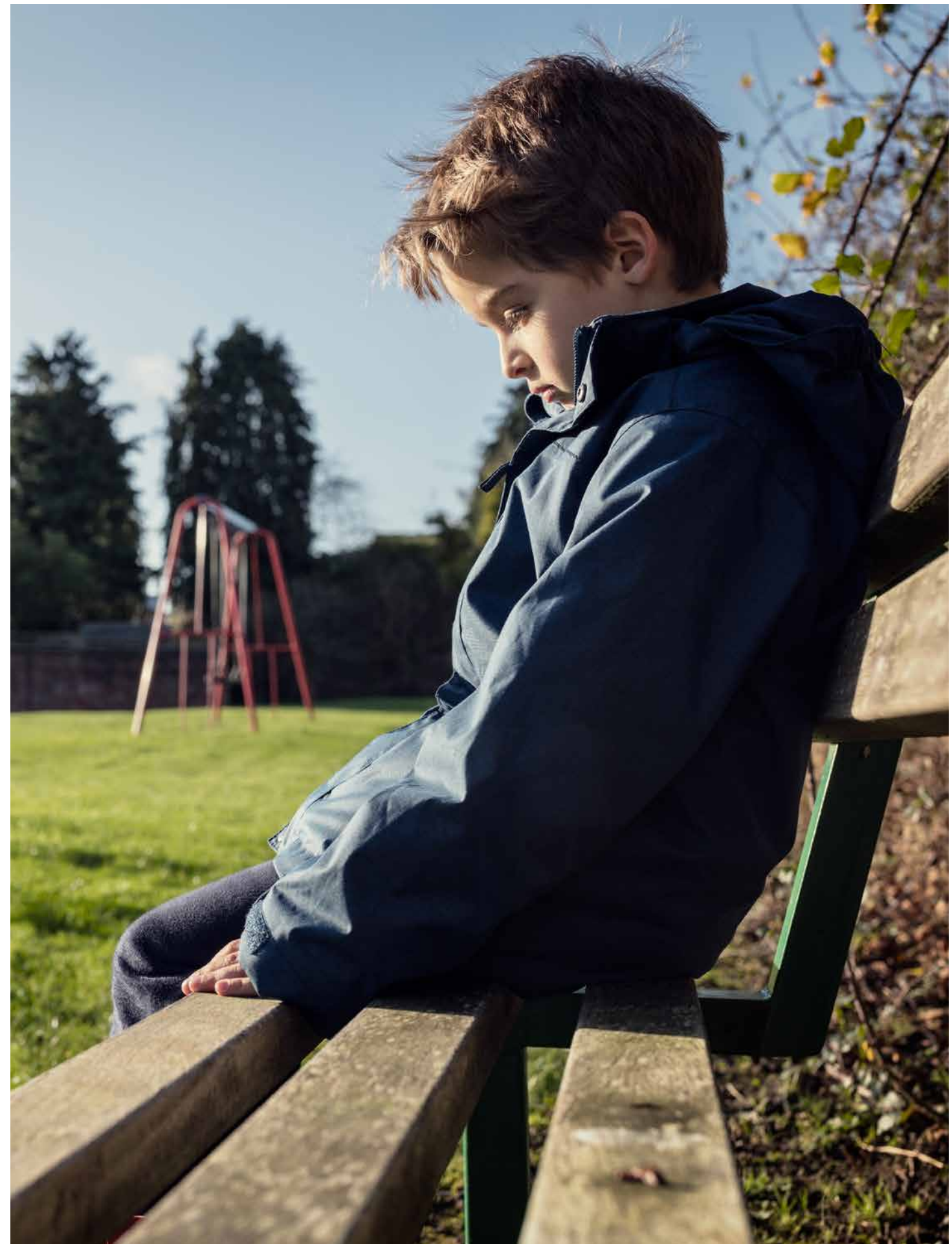
Maar je ziet ketenbreed dat er steeds meer momenten zijn – zoals tijdens het actieoverleg – waarop de klassieke organisatiebril wordt afgezet en er oog is voor het organisatieperspectief van de ander.

Verdere provinciale afstemming en standaardisatie in werkprocessen is wenselijk, maar we zijn goed op weg.



“

Ik denk dat straf en zorg hand in hand zouden moeten gaan



DE KRACHT VAN HET OUDER- HART

20

Expertise, een enorme drive en een dikke huid zijn enkele van de kwaliteiten die Veilig Thuis medewerkers inzetten bij meldingen van kindermishandeling. Maar wat gebeurt er met die dikke huid als je zelf (groot)ouder bent?

In welke mate beïnvloedt ouderschap je werk of andersom?

Alain Crijns, medewerker back-office en vader van dochtertje Bo; Susanne Dreuw, medewerker front-office en moeder van Senn en Sophie; en Paul Beker, vertrouwensarts en recent opa van kleindochter Emma, vertellen hierover.

“Je moet weten hoe het voelt om je kind achter het behang te willen plakken”

Susanne: Op het moment dat ik kinderen kreeg, ben ik anders gaan kijken naar mijn werk en de

mensen met wie ik daarin te maken krijg. Ik kon dingen beter plaatsen: frustraties waar ouders mee te dealen hebben; gedragsproblemen en de enorme invloed die het op ouders heeft; en dat dingen niet altijd bewust gebeuren. In gesprek met ouders kun je erbij stilstaan en (h)erkennen, dat het een ingewikkelde taak is om kinderen op te voeden.

Paul: Ik zou bijna zeggen, je moet zelf kinderen hebben om het werk goed te kunnen doen. Onzin natuurlijk, maar dat gevoel bekruipt je soms wel. Je moet eigenlijk het gevoel (her)kennen van je kind achter het behang te willen plakken. Je kunt dan wat makkelijker reflecteren richting ouders met wie je te maken krijgt.

Alain: Toen ik vader werd ging ik anders in casuïstiek staan. Niet dat ik nu zaken beter te lijf ga dan toen ik nog kinderloos was, je referentiekader is alleen veranderd. Ik merkte verschil in mezelf, al tijdens de zwangerschap. Situaties raken sneller, er komt meer gevoel bij kijken. Letselcasussen bij baby's kwamen vooral na terugkeer van het vaderschapsverlof, soms té dichtbij. Nu denk ik soms, goh wat stond ik daar voorheen zakelijk in!

Paul: Ook bij mannen verandert er iets als een vrouw zwanger is. Dat is een hormonale kwestie. Toen ik opa werd, ontwikkelde ik vergelijkbare gevoelens. Als je je eigen kleinkind in de armen hebt, een weerloos wezen dat verschrikkelijk afhankelijk is, dan komt datzelfde gevoel weer boven.

“Het is een heel dun lijntje”

Paul: Er is een casus uit de jaren '90 die me altijd is bijgebleven. Het ging om een vader met een pasgeboren tweeling. Het klassieke verhaal: moeder was even weg, vader wist nog niet goed hoe met een baby om te gaan, en toen ging het mis. Hij shakete een van de baby's. Het kind was ernstig beschadigd voor de rest van zijn leven. Het werd een politiezaak. De vader is vast komen te zitten, hij raakte z'n baan kwijt en z'n relatie liep stuk. Die man was alles kwijt. In gesprek met hem, gaf hij toe wat er gebeurd was. Ik voelde op dat moment zó veel menselijkheid



en begrip. Het zou mij niet overkomen, maar het is een dunne grens.

Susanne: Mijn zoon is een enorme huilbaby geweest. Hij huilde zo'n 20 van de 24 uur. We sliepen slechts twee uur per nacht. Het was een verademing weer te kunnen gaan werken, even weg uit het gehuil. Maar er was ook de gedachte 'dit is niet te doen!'.

De eerste week na terugkomst van mijn ouderschapsverlof kregen we drie casussen van shaken baby's binnen. Die kon ik onmogelijk draaien, dat voelde even heel dichtbij.

Ik voelde zoveel frustraties, verdrietige momenten, het eeuwige gehuil van m'n zoon.

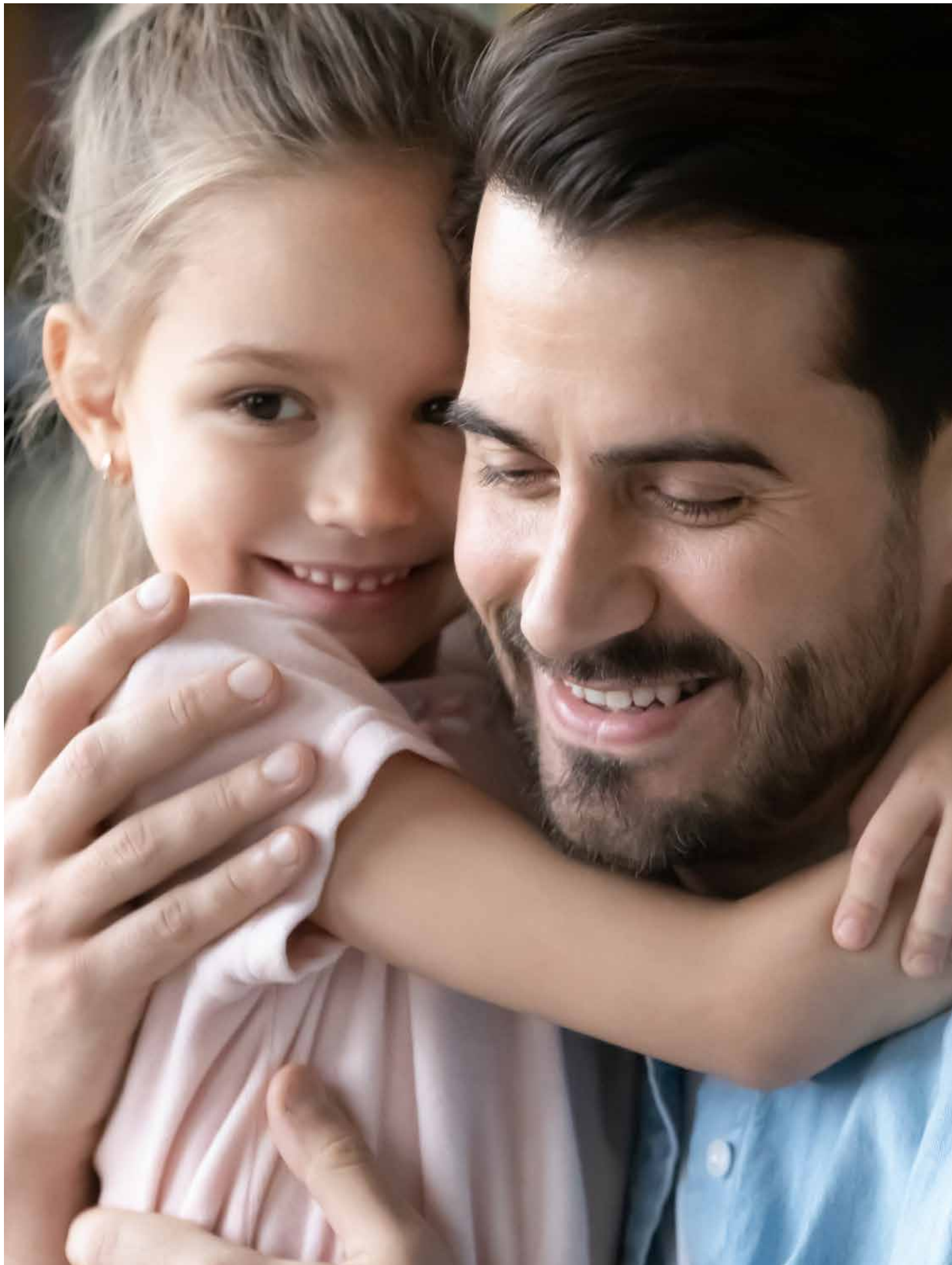
Ik weet, ik ga die lijn heus niet over. Maar je beseft wel dat zo'n situatie iemand kan opbreken. Dat besef neem ik mee in m'n werk, in gesprekken met ouders over opvoeding en gedragsproblemen.

21

Shaken baby syndroom is een zeer ernstige vorm van lichamelijke kindermishandeling, waarbij een baby hard door elkaar wordt geschud. Het door elkaar schudden kan schade veroorzaken aan de hersenen, bloedvaten en zenuwen, met blijvend letsel of zelfs de dood tot gevolg. Het komt voornamelijk voor bij kinderen jonger dan vier jaar.

“Geen kinderen? Dan hoeft ik je advies ook niet!”

Susanne: Er is veel behoefte vanuit de cliënt om te weten of je kinderen hebt en je herkenning vindt bij hun verhaal. Ik snap dat wel. Maar het is soms wel lastig. In mijn voormalig werk met tienermoeders in de vrouwenopvang was het steevast de eerste vraag. Als ik negatief antwoordde, dan was de reactie gelijk: “Laat maar, dan weet jij niet waar ik het over heb. Dan hoeft jij me niet te vertellen hoe ik m'n pasgeboren baby moet opvoeden”.

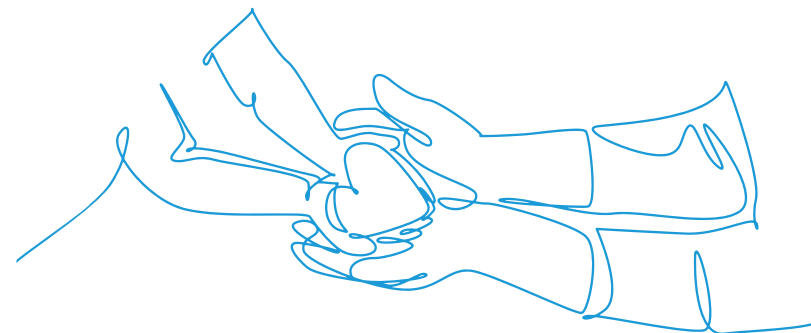


“

**Misschien zitten we
op een roze wolk,
en kan ik daardoor
in heel veel zaken
compassie hebben.**

Alain: Toen ik begin twintig was en voor gezinsbehandeling bij ouders thuis kwam, kreeg ik de vraag: ‘Hé snotneus, heb je zelf wel kinderen? Weet je wel waar je het over hebt?’ Dan is er een fingerspitzengefühl nodig om aan te voelen of je als professional je veilig en sterk genoeg voelt om de waarheid te vertellen of niet. Bij veel gezinnen kun je een hoop discussie en weerstand besparen door te benoemen dat je een kind hebt. Uiteindelijk zijn we er om verandering teweeg te brengen in dát gezin. Daarvoor is soms een leugentje om bestwil nodig, zodat we kunnen concentreren op wat we moeten doen.

Paul: Het is een vraag naar respect voor de situatie waarin mensen zitten. Maar tevens een interventie van ouders om de focus van hen naar jou te verleggen. Dan kun je dus niet focussen op je doel, en gaat kostbare tijd verloren. Dat hebben we allemaal ervaren toen we geen kinderen hadden.



“De druk van VT-ouder zijn”

Susanne: In de worsteling met de opvoeding van onze zoon, heb ik heel vaak getwijfeld. Ik werk verdorie bij Veilig Thuis, wat maakt dat ik hem niet op de rit krijg? Waarom gaat het zo moeizaam? Wat doe ik verkeerd? Het juist zo goed snappen vanuit het professionele standpunt, maakte dat ik erg streng werd voor mezelf in m’n eigen thuissituatie.

Paul: Je wilt natuurlijk jezelf en je kinderen niet laten overkomen wat je dagelijks ziet in de praktijk. Dat kan een bepaalde mate van spasticiteit, iets geforceerds geven. Ik weet dat een collega een keer vertelde dat ze haar kind in de winkel een lel gegeven heeft, en dacht ‘shit, ik werk bij Veilig Thuis!’. Uit de bocht vliegen is not done.

Alain: Andersom heeft het ook z’n wisselwerking. Dat je thuis komt en je realiseert wat voor rustig en veilig leven je hebt, en dat het ook anders kan. Je leert je eigen leven enorm te waarderen. Dat je je vrouw en kinderen ziet en denkt ‘poh ik heb het goed’.

Misschien zitten we op een roze wolk, en kan ik daardoor in heel veel zaken compassie hebben. Maar bij sommige zaken, als ik die over mijn eigen gezinssituatie heen zou leggen, vraag ik me af ‘wat moet er in godsnaam bij mij gebeuren, voordat ik op dit punt terecht kom?’.

Paul: Ik kan nog altijd moeilijk plaatsen dat een ouder in een vechtscheiding niet voor het kind kiest, maar met open ogen kiest voor het conflict. Als vader en opa is dat onbegrip nog groter geworden. Maar mijn interesse in mijn werk heeft altijd bij hele jonge kinderen gelegen. Dat is een praktische insteek, want daar liggen de meeste kansen op herstel. Juist bij kleine kinderen kun je vaak verbetering bewerkstelligen, ook voor de langere termijn. Dat streven naar resultaat is belangrijk.

*In dit werk heb je een stukje
hoop nodig.*

KRAPTE OP DE ARBEIDSMARKT

“De tijd dat we meer dan 30 brieven ontvingen op de vacature van medewerker Veilig Thuis ligt definitief achter ons.”

Marielle Pijpers is vanaf de start van Veilig Thuis in 2015 als PTO-adviseur verbonden aan deze afdeling.



Nieuwe collega's gezocht

Op dit moment is er sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Niet alleen bij Veilig Thuis maar vrijwel alle werkgevers hebben hiermee te maken. Het werkeloosheidspercentage is op dit moment rond de 3,5%, heel laag dus, en volgens het UWV hebben zo'n beetje 60 van de 90 beroepsgroepen moeite met vinden van personeel. Dat vraagt extra aandacht voor het wervings- en selectieproces. Hoe vind je in deze huidige markt de juiste kandidaat op de juiste plek? Dat is een grote uitdaging.

Zo staat de vacature van medewerker Veilig Thuis inmiddels permanent vacant. Voor de vacature van Gedragswetenschapper zijn we nog steeds zoekende.

Niet alleen komen er veel minder reacties, we zien ook dat sollicitanten die wél reageren niet altijd over de gewenste opleiding, kennis, vaardigheden of ervaring beschikken. Ook beconcurreren werkgevers in de keten elkaar. Doordat de arbeidsmarkt zo overspannen is, ontstaan er mooie kansen voor collega's. Het maken van een carrièreswitch of overstap is eenvoudiger omdat werkgevers meer bereid zijn te investeren in opleidingen of bij managementposities competente mensen aan te nemen zonder leidinggevende ervaring.

Daarnaast speelt ook de aard van het werk van medewerker Veilig Thuis een rol. Het dealen met weerstand van cliënten, de zwaarte van de thematiek, de veelheid van casussen die voorbijkomen, het loslaten van het 'hulpverleners-hart' zijn aanleiding geweest voor medewerkers om een andere weg in te slaan. Life-events, (pre-)pensioen, of toe zijn aan een nieuwe uitdaging, zijn ook genoemde vertrekredenen. Enig verloop in een organisatie is gezond, maar door de krapte op de arbeidsmarkt is het veel moeilijker om de uitstroom te kunnen bijbenen.

Het personeelstekort te lijf

We kijken regelmatig of ons werving- en selectiebeleid nog aansluit bij de praktijk. Er is niet alleen

minder aanbod van kandidaten, maar het inwerken van collega's kost ook tijd en energie. Het is dan ook zaak zorgvuldig te kijken of iemand van meerwaarde zal zijn voor het team en de intentie heeft een tijd bij ons te blijven.

Daarom passen we, aanvullend aan het sollicitatiegesprek, de Talent Match (online assessment) van GITP toe. Het gaat erom dat er een juiste keuze wordt gemaakt voor beide partijen. De vraag 'Heeft de kandidaat zelf een goed beeld van de functie?' is daarbij super relevant.

Dat goede beeld begint bij een heldere, aansprekende vacaturetekst. Een ander instrument dat we inzetten is het aanbieden van een 'meeloopdagdeel'. Zo kunnen kandidaten kort kennismaken met collega's, de sfeer proeven en een beeld krijgen van het werk en de dynamiek op de afdeling.

Naast publicatie intern, maken we de vacature gemiddeld via acht verschillende wervingskanalen wereldkundig.

Uit onderzoek en de praktijk blijkt dat 'via-via' werving goede kandidaten oplevert. We hebben al een aantal fijne collega's aan het team kunnen toevoegen die door medewerkers zelf zijn aangedragen. Onze eigen mensen weten wat het werk inhoudt en kunnen een inschatting maken of iemand geschikt is voor de vacature. Bijkomend voordeel is dat collega's kandidaten aandragen met wie ze ook graag zouden willen samenwerken. Dat maakt het werken voor henzelf ook prettiger en bevordert het functioneren van het team en de afdeling. 'Win-win' dus.

Onze eigen mensen aan boord houden

Een deel van de oplossing zit natuurlijk ook in het aan boord houden van onze mensen. Mijn overtuiging is dat focus op de mens en een sterke teamcultuur helpen bij het behouden van collega's. Hoe mooi is het als iedereen zichzelf kan zijn (diversiteit!) en dat ieders talenten gezien en benut worden? Door (veel) nieuwkomers ontstaat er altijd een nieuwe teamdynamiek. Fijn en tegelijkertijd een uitdaging. Want hoe hou je de teamspirit vast? Luisteren, ontdekken waar behoeften liggen, samen ontwikkeldoelen opstellen en het aangaan van goede gesprekken is denk ik de sleutel tot succes.

ZORG SLAAT SLUIPENDERWIJS OM IN VERWAARLOZING

Over ouderenmishandeling

Stel je voor: een ouder echtpaar is al vijftig jaar bij elkaar. Zij hebben lief en leed gedeeld. De man probeert voor zijn inmiddels dementerende vrouw te zorgen, maar vindt het moeilijk haar ziekte te begrijpen. Hij is oververmoeid. Als hij boodschappen gaat doen, bindt hij haar vast in huis, om de situatie te beheersen. Soms geeft hij haar te veel medicatie zodat ze lang slaapt en hij wat kan rusten. Externe hulp wordt buiten de deur gehouden, immers problemen zijn er om zelf opgelost te worden.



Ouderenmishandeling is binnen een afhankelijkheidsrelatie iets doen, of juist niet doen, waardoor een ouder persoon lichamelijk, psychisch en/of materiële schade lijdt. Dat lijkt een heldere definitie, maar is soms lastig te normeren. Met name ontspoorde mantelzorg, zoals in het voorgaande voorbeeld, is soms lastig zo te noemen. In veel gevallen is er sprake van twee slachtoffers, zowel aan slachtoffer als pleger kant.

Vaak begint ouderenmishandeling klein: iemand stevig beetpakken als deze niet luistert; toenemende onthouding van zorg en aandacht; of boodschappen doen van andermans huishoudgeld. Met een blauwe plek, een onverzorgd uiterlijk of onverklaarbare geldopnames tot gevolg. Dit kunnen allemaal signalen zijn van ouderenmishandeling.

Maar de voornaamste vraag is, hoe komt dat zo? Gaat het om bewuste handelingen? Of is er sprake van een ongeluk, misschien een stuk overbelasting of onmacht waardoor goede zorg sluipenderwijs omslaat in verkeerde behandeling?

Wilsbekwaamheid

In tegenstelling tot ontspoorde mantelzorg, is bij financieel misbruik van ouderen, de intentie vaak evidentier. Iemand steelt of verkoopt zonder toestemming eigendommen, maakt onbevoegd gebruik van een pinpas of zet een oudere onder druk om het testament te veranderen. Hierdoor kan de oudere in fikse financiële problemen raken.

Een centraal begrip hierbij is wilsbekwaamheid. Met andere woorden: Is de oudere (nog) in staat om zelfstandig verstandige keuzes te maken ten aanzien van zijn of haar financiële, fysieke of mentale welzijn? Iedereen is wilsbekwaam, tenzij een deskundig arts heeft vastgesteld dat iemand dat niet meer is. De vraag is dan, in hoeverre heeft een zoon of een mantelzorger het recht om te bepalen voor de oudere wat wel of niet goed voor

hem is? Hebben verzorgers daar iets in af te dwingen? Ouderen hebben recht op zelfbeschikking, zelfs als ze voor zorg afhankelijk zijn van anderen.

Als een oudere wilsonbekwaam is verklaard, kunnen er beschermingsmaatregelen opgelegd worden. Feitelijk betekent het, dat iemand anders de zakelijke, persoonlijke en/of belangen in het kader van zorg, welzijn en behandeling van de oudere behartigt. Soms maken mensen misbruik van die bevoegdheid, door beslissingen te nemen die enkel in het voordeel zijn van henzelf, ten koste van de oudere.

Hand boven het hoofd

Zelfs als de oudere wilsbekwaam is en beseft dat er sprake is van misbruik of mishandeling, kan hij/zij er voor kiezen om het huiselijk geweld te verbergen. Zij willen familieruzies voorkomen, maken de afweging dat zij het contact belangrijker vinden dan het misbruik, of kunnen vanuit schuldgevoel over zaken in het verleden geweld en uitbuiting (langer) toestaan. Handelingen en gedrag – zeker waar plegers familie zijn – worden gebagatelliseerd of voor lief genomen. Het eigen welzijn wordt achterop gesteld.

“

Vaak begint ouderenmishandeling klein: **iemand stevig beetpakken als deze niet luistert; toenemende onthouding van zorg en aandacht; of boodschappen doen van andermans huishoudgeld.**

Daarnaast kan er angst zijn voor mogelijke consequenties, op het moment dat ze tegen het misbruik in zouden gaan. Fysieke onveiligheid, isolatie en eenzaamheid liggen (gevoelsmatig) op de loer.

Om in de latere levensfase geconfronteerd te worden met geweld of verwaarlozing maakt kwetsbaar en geeft veel verborgen leed. Veel ouderen hebben niet geleerd om hulp te vragen en bovendien is hun netwerk vaak klein. Het gevolg is dat signalen uitblijven en zorg en hulp niet ingezet worden.

Gezamenlijke inzet

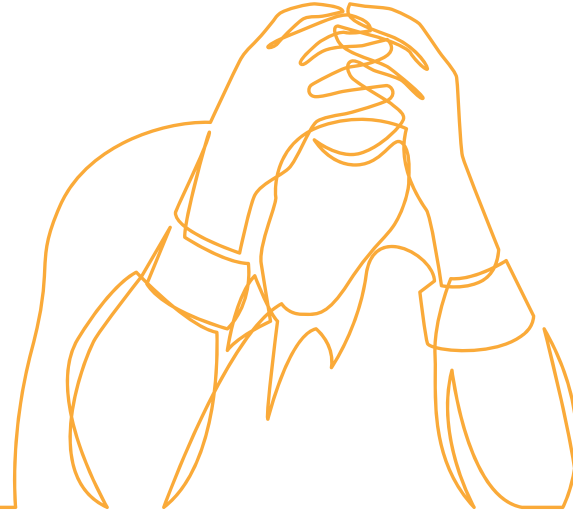
Juist daarom is het belangrijk dat signalen van ouderenmishandeling worden gemeld. De meldcode helpt bij signaleren door professionals. In de Lokale Alliantie wordt kennis over financieel misbruik gebundeld, waardoor o.a. banken en bewindvoerders elkaar beter kunnen vinden in de aanpak van financieel misbruik. In diverse gemeenten zijn dementieconsulenten en/of casemanagers ouderenzorg aangesteld, of is de zorg ondergebracht bij een plaatselijke ouderenzorgorganisatie.

28

Veilig Thuis kan via de Officier van Justitie een aanvraag doen voor curatele, bewindvoering of mentorschap wanneer er sprake blijkt van financieel misbruik of ter voorkoming daarvan. Naast het lokaal team en de politie, zijn ook de huisarts, de praktijkondersteuner ouderen (POH-er), thuiszorg en vrijwilligers belangrijke “ogen” in de dagelijkse leefomgeving van de oudere. Zij kunnen signalen van ouderenmishandeling oppikken en bespreekbaar maken. Met de directbetrokkene(n) en, indien nodig, ook met Veilig Thuis.

Veilig Thuis beoordeelt – in samenwerking met partners – dergelijke signalen en situaties en maakt een inschatting van de veiligheidssituatie. Er wordt gekeken naar wat er nodig is in de situatie voor de betrokkene(n), zodat het weer veilig wordt. Vaak is dat ook voor de vermoedelijk ‘pleger’ of mantelzorger een enorme opluchting.

Als het om kinderen gaat zijn we doorgaans heel beschermend, maar ook ouderen eindigen in veel gevallen in eenzelfde soort afhankelijke positie waarin zij kwetsbaar zijn voor geweld, verwaarlozing en misbruik. Ook zij hebben onze inzet nodig.



“

Veel ouderen hebben niet geleerd om hulp te vragen en bovendien is hun netwerk vaak klein. Het gevolg is:

signalen blijven uit en zorg en hulp worden niet ingezet.





In februari 2020 ontvangt Veilig Thuis een verontrustende melding van een vrouw over haar zusje Marieke*. De vriend van Marieke gebruikt al dagenlang drugs en wordt met de dag agressiever naar haar en hun zoontjes van 4 en 1 jaar. Hij slaat hen en sluit hen regelmatig op. Op aandringen van de zus legt Marieke contact met Veilig Thuis.

We kijken met haar terug op haar ervaringen en de rol die Veilig Thuis daarin speelde.

*Marieke is een gefingeerde naam. Bovenstaand beeld is een stockfoto.

IK WILDE MIJN LEVEN TERUG

Toen mijn vriend even naar de winkel was, kon ik snel m'n zus bellen. Ik zei tegen haar: 'ik moet weg hier'. Later op diezelfde dag ben ik met een smoes uit huis gegaan. Ik vertelde m'n vriend dat ik boodschappen ging doen. Mijn zus pikte mij en m'n kinderen een straat verderop op met de auto, en bracht ons naar haar huis. Vandaaruit hebben we samen in tranen met Veilig Thuis gebeld. We spraken een uur lang met Laura**.

Ik was nog niet bekend met Veilig Thuis. Ik wist niet goed wat te verwachten. Ik was bang. Kan ik bij m'n kinderen blijven? Worden m'n kinderen weggestuurd? Dat soort vragen spookten door m'n hoofd. Ik wilde op dat moment – het was zo'n twee uur sinds ik mijn huis was uitgevlucht – misschien toch weer naar hem terug.

Het voornaamste dat ik me herinner in dat gesprek met Veilig Thuis is dat Laura me wees op het gevaar van teruggaan. Mijn vriend zou achterdochtig kunnen zijn, en – gezien het geweld dat hij eerder gepleegd had – in het ergste geval mij en m'n kinderen iets aandoen. Ze spoorde me aan alert te zijn en niet die fout te maken. Ik zou een nieuw leven kunnen starten. Het zou moeilijk zijn, maar ook goed om die stap te zetten. Mijn zus drukte me op het hart: 'denk goed na'.

**Laura Weusten is back-office medewerker bij Veilig Thuis Zuid-Limburg

In de ban van m'n vriend

Op dat moment ging er van alles door m'n hoofd. Ik was nog in de ban van m'n vriend. Hij was ontzettend goed in manipuleren. Ik was volledig gebrainwasht door hem. Ik wist niet wat goed en fout was. Wie ik moest volgen. Ik was helemaal de weg kwijt. Ik had alleen m'n telefoon, m'n portemonnee, de flesjes van de kinderen. Ik had alles achtergelaten. Dat was ontzettend lastig. Maar ik wist, ik moet die stap zetten om een beter leven te krijgen met de kinderen. Ik moet hem laten gaan.

Veilig Thuis gaf mij de optie: wil je eruit? Dan helpen we jou. Laura heeft me het duwtje in de rug gegeven. Zonder haar had ik de stap niet gezet om weg te blijven.

Zij gaf me advies over wat verstandig zou zijn, wees me op eventuele gevaren. Dacht mee hoe nu verder het leven weer op te bouwen. Met behulp van het expertiseteam van de gemeente, hebben we geprobeerd het gesprek aan te gaan met m'n ex. Dat ging niet vloeiend. Eventuele regelingen om de kinderen te zien liepen nergens op uit. Toen liep het contact dood.

Code rood

Ik ging naar de vrouwenopvang (Levanto). Corona was toen net uitgebroken. Dat op zich was al een rare situatie. In het huis waren ook veel regels om besmettingen te voorkomen. Maar vooral de veiligheidsvoorwaarden die in overleg met Veilig Thuis waren opgesteld, hield ik niet vol. Ik moest binnen blijven in verband met de dreiging van mijn ex. Code rood, zoals ze dat noemen. Ik begreep het, want ik vond het zelf ook niet veilig om de deur uit te gaan, omdat hij me zou kunnen vinden. Dus we zaten vier weken lang binnen, terwijl ik andere vrouwen met hun kinderen naar de supermarkt of speeltuin zag gaan. Ik wilde m'n leven terug. Het maakte me niet uit waar ik werd neergezet. Er is toen in overleg besloten om me over te plaatsen naar een Blijf groep op een andere locatie. Daar kon ik weer naar buiten.

“

Moet je nu zien! Ik ben *onafhankelijk*. Ik ben trots op wat ik bereikt heb.

Ik had wekelijks contact met mijn maatschappelijk werker, die weer in contact stond met Laura. Toen ik weer helemaal op mezelf zat heb ik nog een paar keer met Laura gebeld over hoe het met ons ging en of het rustig was met m'n ex. Ze liet me weten dat ik haar altijd kon bereiken. Dat was prettig. Ik stond er niet alleen voor.

Trots en schaamte

Inmiddels gaat het weer heel goed met ons. Ons huisje is klein en ik mis m'n tuintje, maar ik ben bezig met een nieuwe opleiding en heb vorig jaar ook eindelijk m'n rijbewijs gehaald. Daarnaast werk ik inmiddels bij een klein familiebedrijfje, waarvoor ik het hele land door reis. Dat is wel heftig. De hele dag weg van huis, de kinderen naar school en de opvang. Maar we hebben weer een fijn levensritme. Ik heb een leuke baan, bijna m'n diploma op zak. M'n ex zei altijd 'je bent niks zonder mij!'. Maar ik heb de stap gezet en moet je nu zien! Ik ben onafhankelijk. Ik ben trots op wat ik bereikt heb.

Bij mijn oudste op school ken ik een moeder die een dochter heeft en in een soortgelijke situatie zit als waarin ik een paar jaar geleden zat. Ik probeer haar aan te moedigen de stap te zetten om hulp te zoeken. Maar ik begrijp dat ze zich schaamt. Ik heb mijn verhaal ook lang geheim gehouden ten opzichte van m'n zus. Natuurlijk had zij allang vermoedens. Maar je moet zelf de stap zetten. Jij moet zeggen: ik heb hulp nodig. Dat is niks om je voor te schamen.

DE STILLE KRACHTEN OP DE WERKVLOER

Bij Veilig Thuis Zuid-Limburg werken momenteel zo'n 74 mensen in verschillende rollen. Het gros werkt in de front- of back-office en staat in direct contact met adviesvragers, melders, netwerkpartners en betrokkenen bij huiselijk geweld. Zij worden op inhoud bijgestaan door gedragswetenschappers en vertrouwensartsen, en vinden ondersteuning en sturing bij werkbegeleiders en het management. Een hechte club mensen die elkaar versterken in de aanpak.

Maar Veilig Thuis Zuid-Limburg zou niet kunnen functioneren zonder de mensen die de boel op de achtergrond draaiende houden. De onopvallende maar belangrijke schakels, zowel binnen de Veilig Thuis afdeling als in andere diensten van de GGD Zuid-Limburg.

Wie zijn deze stille krachten? We schuiven een aantal van hen naar voren. Opvallend was dat zij stevast ook iemand anders in the spotlight wilden zetten; "Heb je ook aan die persoon gedacht?". Een bevestiging dat de mensen in de ondersteunende diensten ook aandacht verdienen. Hun gemene deler: met trots achter de schermen de schouders eronder.



Rachelle Adams

communicatiemedewerker GGD Zuid-Limburg

"Op onze afdeling lopen hele verschillende typen mensen rond, maar bepaalde eigenschappen hebben we met elkaar gemeen; We zijn behulpzaam en geduldig en hoeven niet zo nodig in het middelpunt van de belangstelling te staan.

Dit past ook bij het type afdeling waar we werken. Binnen de GGD wordt gesproken van de primaire afdelingen en ondersteunende diensten. Communicatie valt, net als administratie bijvoorbeeld, onder de ondersteunende diensten. Alleen al die benaming, impliceert een rol op de achtergrond. En dat is niet verkeerd natuurlijk. Maar dat we minder zichtbaar zijn, neemt niet weg dat de primaire afdelingen ons hard nodig hebben om zich te focussen en profileren op hun vakgebied.

Iedereen denkt wel iets te weten en kunnen van communicatie. Mensen vergeten soms dat we niet alleen een uitvoerende club zijn. Natuurlijk kunnen we helpen met een flyer, maar we hebben juist ook een adviserende rol. Ook verzorgen we de persvoorlichting namens de gehele GGD. Daarin gaan we zorgvuldig te werk. (Verkeerde) communicatie kan een grote impact hebben. Communicatie vraagt om gedegen voorbereiding en regie. Dat is ons vak."



Esther Viervant Tukker

management assistente Veilig Thuis Zuid-Limburg

"Wat ik als stille kracht beschouw? Het woord zegt het al! Stil, als in, op de achtergrond. Als management assistente zie en hoor je veel. Daar moet je vertrouwelijk mee om kunnen gaan. Bovendien regel je een hoop zaken waar collega's niet altijd van op de hoogte zijn. Bijvoorbeeld voor nieuw, vast, tijdelijk of uitstromend personeel. Ik zet acties uit bij andere afdelingen, zoals Functioneel Beheer, ICT en de Servicedesk. Die laptop of nieuwe mailgroep is er natuurlijk niet opeens vanzelf. Ook investeer ik in het 'samen' gevoel. Ik stuur bijvoorbeeld verjaardagsmailtjes en hou de vinger aan de pols bij de organisatie van uitjes. Er moet niet ineens een onbekende Sint in het gebouw rondrennen, hoewel dat natuurlijk wel hilarisch is. Ik hou van humor!

Mijn kracht is dat ik besluitvaardig ben. Niet twijfelen maar doen. Daarbij ga ik uit van: 'wat is er (nu) nodig?'. Als het bijvoorbeeld gaat om agendabeheer dan kijk ik niet alleen naar wat qua datum het beste is, of wie er vandaag nog een afspraak wil, maar bewaak ik de planning ook soms vanuit tactisch oogpunt. Ik laat mij niet snel van de leg brengen. Er kan bij wijze van een bom ontploffen, en managementondersteuners gaan in stilte organiseren dat de trein toch blijft doorrijden."



Ria Veldkamp

medewerker Beleid en ondersteuning Veilig Thuis Zuid-Limburg

"Het is niet altijd gemakkelijk om uit te dragen wat ik eigenlijk allemaal doe. Ik lever op verschillende manieren een bijdrage aan de ontwikkeling en totstandkoming van het beleid van Veilig Thuis. Naast de structurele taken, zoals het schrijven van (jaar)rapportages, worden m'n dagen ook gevuld met ad hoc dingen. Zoals het beantwoorden van vragen van collega's of het verstrekken van informatie aan bijvoorbeeld de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

Op de een of andere manier lijkt mijn werk bijna vanzelfsprekend. Maar wat zou er gebeuren als ik er niet zou zijn? Dan zou een heleboel uitzoek- en schrijfwerk bij mensen zelf terecht gaan komen, waardoor ze zich niet kunnen bezighouden met hun kerntaak.

Ik maak zaken inzichtelijk en structureer informatie. Ik lever input voor presentaties of overleggen. Ik werk notities uit die als basis dienen voor besluitvorming. Ik vertegenwoordig Veilig Thuis in beleidsmatig overleg met gemeentes en ondersteun het regionaal netwerk zorg/straf. Ik draag bij aan de kwaliteit, onder andere door het maken van processchema's. Ook onderzoek en evaluaties zijn onderdeel van m'n werk.

Veel informatie komt dus, op basis van een verzoek of behoefte, via mij op de juiste plek terecht. Ik denk dat veel mensen daar niet bewust van zijn. Een compliment heb ik niet zo nodig, maar het is wel fijn om een reactie te krijgen op wat ik uitstuur."



Maureen Spies & Emir Strkovic

Unit Facilities, GGD Zuid-Limburg

“De Unit Facilities bestaat uit een betrokken team dat dagelijks klaar staat voor haar interne “klanten” zijnde de collegae van de GGD ZL.

Met 32 locaties die vrijwel allemaal dagelijks bezocht worden zorgen wij ervoor dat de medewerkers zo optimaal mogelijk gefaciliteerd en ondersteund worden, en zij geen facilitaire hinder ervaren tijdens het uitoefenen van hun werkzaamheden in het primaire proces of in de ondersteuning hiervan.

Door de verbondenheid met alle afdelingen en Units is Facilities een spin in het web. Wij kennen iedereen. Iedereen kent wel iemand van ons. Voor een vraag die vanuit de vierde etage bij ons terecht komt, ligt de oplossing bijvoorbeeld op de derde etage. Wij koppelen dat dan aan elkaar. Collega's weten ons te vinden voor het melden van een storing, het bestellen van kantoorartikelen, drukwerk, bloemen en heel veel meer.

Veel van ons werk voeren we uit in de avonduren en in de weekenden, wanneer niemand het ziet en niemand daar last van ondervindt. Nieuwbouw en verbouw van locaties bijvoorbeeld, maar ook het verhuizen en inrichten van kantoren, bevoorrading van de test-vaccinaties straten en het leveren en ophalen van materialen bij massa vaccinaties Jeugd Gezondheid Zorg.

Iedere dag is weer een nieuwe uitdaging met geplande of ongeplande afspraken en storingen. Wij zorgen ervoor dat de continuïteit gewaarborgd blijft. Flexibiliteit en improviseren zijn binnen Facilities dan ook aan de orde van de dag.

Facilities is meer dan een stille kracht de kruipolie in de draaiende motor van de GGD!”



Alexander Creemers

data-analist Datawarehouse Team (DWH / PICA)
GGD Zuid-Limburg

“Datawarehouse is volledig toegespitst op data. Dat is anders dan bijvoorbeeld het ICT team dat zich bijvoorbeeld bezig houdt met computerstoringen. Wij hebben inhoudelijke kennis over het proces van Veilig Thuis en combineren dat met technische kennis. We zijn als een tomtom die op dynamische wijze helpt navigeren in de drukke en constant veranderende moderne wereld. Je kan uiteraard ook een kaart gebruiken maar dan reageer je minder snel op files of nieuwe wegen en het opzoeken is veel intensiever.

In ons werk passen wij modellen toe – die we overigens ook zelf ontwikkelen – om data snel en makkelijk te interpreteren en berekenen. Daarbij denken we ook mee over het doel en nut van een getal. Het nieuwste project waar we aan gewerkt hebben is de caseloadmonitor. We leveren ook controlelijsten en jaarrapportages. Ons doel is om afdelingen te ondersteunen zodat processen beter lopen.

Aan de ene kant is het fijn dat onze afdeling wat meer op de achtergrond opereert. Ik kan in rust productief werken. Maar mensen moeten weten dat we een stuk dichterbij ze staan dan ze denken. Wij willen juist weten waar we kunnen inspringen en daarvoor hebben we input nodig van onze collega's. Ik word gelukkig als gebruikers mij erop attenderen dat er iets niet goed gaat. Het is één ding om iets te ontwikkelen, het is nog beter om te weten dat het ook actief wordt gebruikt en helpt in het proces.”



Jolanda Duijsens

administratief medewerker Veilig Thuis Zuid-Limburg

“Zolang je ons van de administratie niet hoort of ziet, betekent het dat we ons werk goed doen! Wij stille krachten zijn er om te zorgen dat anderen zich kunnen focussen op hun taak om mensen te helpen. Niet jezelf voorop stellen of willen profileren, maar gewoon hard en nauwkeurig werken.

Zonder de administratie loopt het vast. Alles! Dat geloof ik echt.

We zijn vaak samen met de Bureaudienst het eerste contact voor mensen die bellen naar Veilig Thuis. Behalve het verwerken van Politie-, reguliere en onlinemeldingen, houden we ons bezig met het compleet maken van dossiers en ondersteunen we de Triagetafels. Ook verzorgen we alle inkomende en uitgaande post van de afdeling. En dan hebben we ieder ook nog ons eigen gebied en taken. Niet per se spannend of moeilijk, maar wel heel belangrijk. Zo hou ik me specifiek bezig met processen rondom inzage dossier en klachten.

Er is dus veel werk met een behoorlijke tijdsdruk, en de werkprocessen veranderen regelmatig. Maar ik hou ervan in het proces te duiken; hebben we alles volgens procedure gedaan? Anders kan er heel wat aan de hand zijn! Dat gaat veel verder dan ‘even printen’. Ook komen we soms schokkende informatie tegen. Een vrouw met vijf kinderen bij zes verschillende vaders! <lacht> Met wat humor houden we de sfeer er in.”





Juridisch adviseur en privacy-officer

GGD Zuid-Limburg

“Je hebt mensen die vanuit hun rol naar buiten treden en in contact staan met de burger. Maar achter die medewerker staat een hoop mensen die het voorwerk doen. Hen beschouw ik als de stille krachten. Zelf identificeer ik me ook met die definitie, al staat mijn werk niet op zichzelf. Collega's weten me te vinden als ze ergens tegen aanlopen.

Als juridisch adviseur geef ik juridische ondersteuning in de breedste zin aan collega's die vervolgens met de informatie aan de slag gaan. Mijn aandachtsgebieden zijn privacy en gezondheidsrecht. De praktijk is vaak weerbarstiger dan wat in wet- en regelgeving is opgeschreven. Ik ga vanuit de theoretische basis op zoek naar praktische oplossingen. Met name de relatief nieuwe privacywetgeving vraagt om een praktische benadering. Privacy kan overigens niet bestaan zonder de beveiliging van systemen binnen onze organisatie. De Chief Information Security Officer (CISO) is nog zo'n noodzakelijke stille kracht!

Veilig Thuis opereert in een specifiek werkveld en kent speciale bevoegdheden. Indien er juridische vragen komen vanuit de afdeling, ben ik er om hen te helpen. Zo bied ik bijvoorbeeld juridische ondersteuning bij de afhandeling van complexe dossierverzoeken. Zoals een nabestaande die een inzageverzoek indient, of als iemand aanvullende informatie vraagt over wat Veilig Thuis met zijn of haar persoonsgegevens doet.

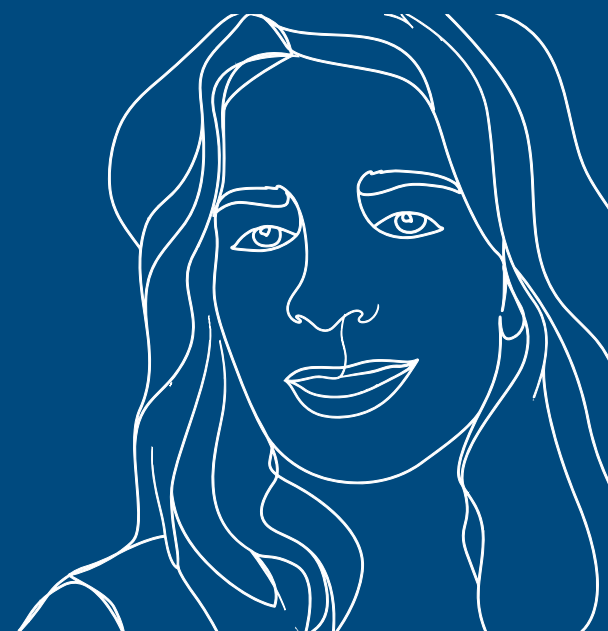
Je kunt ervan uitgaan dat ik betrouwbare informatie bied. Wij juristen zijn namelijk als de zwarte beer (Animal Me persoonlijkheidstest): zelfverzekerd, meestal in controle, eerlijk en met een plan om tot resultaat te komen. Daar ben ik trots op.”

We zijn **behulpzaam** en **geduldig** en hoeven niet zo nodig in het middelpunt van de belangstelling te staan.



VROUWEN ZIJN HIER VEILIG

In gesprek met
Nicole Offermans,
Programmamanager
Levanto Vrouwenopvang



Levanto vrouwenopvang bestaat uit twee onderdelen.

Eenzijds de **moederopvang** (12 plekken, 2 doorstroomlocaties en een gezinswoning). Hier wordt opvang, hulp en nazorg geboden aan moeders met kinderen en zwangeren uit de omgeving Parkstad, die door een actuele situatie thuis- en dakloos zijn geraakt.

Anderzijds het **blijf huis** (het **blijfhuis**), waar vrouwen met of zonder kinderen terecht kunnen bij acute veiligheidsvragen, gerelateerd aan huiselijk geweld. Ook mannen mogen bellen met hulpvragen in het kader van huiselijk geweld en worden indien nodig doorverwezen naar mannenopvang elders in het land.

Vol betekent enkel ruilen

We zien dat de opvangvraag heel groot is. Enerzijds is dit misschien te verklaren aan de hand van Corona. In de eerste golf was het rustig bij de opvang. De angst om ziek te worden – en dus niet in een opvang te willen zitten met andere mensen – was groot. Ook was het voor vrienden, de leraar of een huisarts moeilijker om huiselijk geweld te signaleren. Mensen zaten nu eenmaal meer binnen en waren minder zichtbaar.

Het lijkt alsof er nu sprake is van een inhaalslag. Maar feit is dat er jaren geleden op een aantal plekken opvangplekken zijn wegbezuinigd, dat is voelbaar. Ook de enorme economische crisis leidt tot meer spanning in gezinnen. Stress, financiële problemen en werkloosheid zijn ingrediënten die kunnen leiden tot huiselijk geweld.

Op het moment zitten de vrouwenopvangcentra in het hele land goed vol. Het Levanto blijfhuys in Parkstad is aangesloten bij de koepel van blijfhuizen. Stel dat een vrouw bij ons niet veilig is, bijvoorbeeld omdat de bedreigende partij weet waar het blijfhuys staat, dan kan zij ‘doorgeplaatst’ worden naar een plek elders in het land. Middels de opvangatlas is het altijd inzichtelijk waar plek is. Helaas is dat nu bijna nergens. Waar we voorheen konden doorplaatsen, is op dit moment alleen ruilen mogelijk. Van veiligheidsvragen gekoppeld aan de vluchtelingenstroom uit Ukraine merken we nu nog niks. Maar het is denkbaar dat ook daarvandaan hulpvragen van bijvoorbeeld slachtoffers van mensenhandel zullen komen.

Hij is niet altijd zo

Nauwe samenwerking tussen de Levanto vrouwenopvang en Veilig Thuis is heel belangrijk. Veilig Thuis belt soms op dat ze een veilige plek nodig hebben voor een cliënt. Wij doen indien noodzakelijk een zorgmelding richting Veilig Thuis als een moeder besluit om met haar kind terug te keren naar een onveilige plek. Die terugkeer



Vaak is er sprake van een ongezonde dynamiek tussen slachtoffer en dader, en is het belangrijk dat er hulp komt in het *hele gezinssysteem*.

is inherent aan de problematiek; het duurt even voordat een vrouw de definitieve keuze maakt om weg te gaan. Veel vrouwen zeggen ‘hij is niet altijd zo’. Iedereen wil dat gezinnetje samen hebben.

Zij komen dan terecht in een cirkel van geweld: er is sprake van fysieke/mentale mishandeling; hij zegt sorry; zij komt terug; dan de ‘wittebroodsweken’ en de cirkel begint weer opnieuw. Hoe ernstiger het geweld is dat gepleegd wordt, hoe korter die cirkel duurt.

Basisveiligheid bieden

We kunnen niemand verplichten om in de opvang te blijven. Vrouwen verblijven hier op vrijwillige basis. We praten met de vrouwen over risico's van terugkeer, de stappen die ze kunnen zetten en bij welke partijen ze terecht kunnen voor ondersteuning. Samen stellen we veiligheidsplannen op. Voor de kinderen is er een kinderteam van pedagogen. Elk kind heeft een eigen zorgplan. Wil je het intergenerationele huiselijk geweld doorbreken, dan móet je iets met de kinderen doen. Velen van hen hebben nooit geleerd hoe met grenzen en geweld om te gaan.

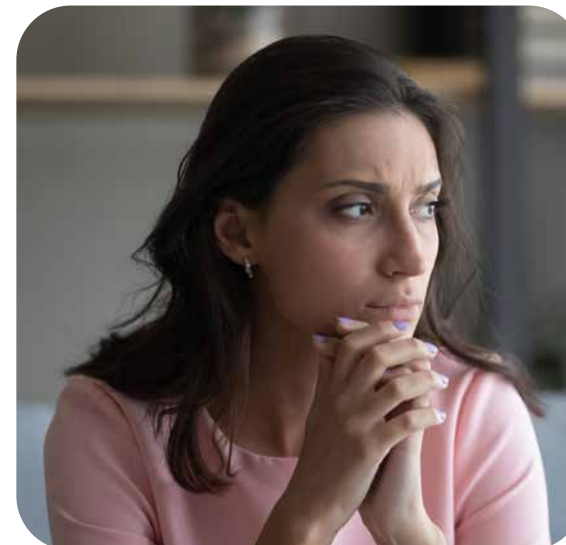
In de opvang bieden we een stuk basisveiligheid aan de vrouwen en kinderen, waar ze in hun verdere leven op terug kunnen grijpen. Daarbij is er

ook steeds meer aandacht voor trauma. Als je als kind midden in de nacht in een politieauto wordt afgeleverd in een vreemd huis en bed, is dat een heftige ervaring. En dat staat nog los van wat daar aan vooraf is gegaan.

Oog voor plegers

De benadering van ‘die geweld pleegt is de pleger’, is soms wat ongenueanceerd. Vaak is er sprake van een ongezonde dynamiek tussen slachtoffer en dader, en is het belangrijk dat er hulp komt in het hele gezinssysteem. De waaromvraag is belangrijk. Wat gebeurt er in de dynamiek? Is het mogelijk handvaten te geven zodat partners het samen beter kunnen doen?

We komen onder andere zaken tegen waarin sprake is van wederzijds geweld. Soms is het mogelijk om dit geweld te doorbreken door ondersteuning van ambulante zorg of middels inzet van het gemeentelijk expertiseteam. Daarnaast zou het goed zijn om laagdrempelige pleger hulpverlening beschikbaar te kunnen stellen. Als je bij de pleger een of ander afpelt, zie je dat plegerschap vaak ook voortkomt uit slachtofferschap. Dat is natuurlijk niet altijd het geval. Geweld is in geen geval acceptabel. Desondanks is het goed om per persoon in te zoomen op wat er aan de hand is en te kijken naar wat helpend is om de situatie veilig(er) te maken. Soms moet je opschalen naar zwaardere hulpverlening in plaats van straf. Andere plegers zijn beter af in het juridisch traject.



Daarom is het ook belangrijk dat vrouwen die geweld hebben meegemaakt, daarvan aangifte doen.

Spanning in samenwerking

Omdat de problematiek van onze cliënten vaak complex van aard is, is het belangrijk om systemisch te werk te gaan. Als ketenpartners moeten we onze jarenlange expertise bundelen en vanuit verschillende invalshoeken kijken naar casuïstiek. Alleen zo komen we verder in onze aanpak. Op Limburgse schaal vinden we elkaar heel goed in de vrouwenopvang. Ook verschillende GGZ instellingen denken regelmatig met ons mee. En met Veilig Thuis worden de lijntjes steeds korter, zowel in de operationele praktijk als voor wat betreft visievorming. Dat is goed.

Soms is dat spannend. Bijvoorbeeld voor cliënten van de moedergroep. Kinderen hebben vaak al onder toezicht gestaan en er zijn misschien negatieve ervaringen geweest met hulpverleners. Binnen de groep vrouwen die bij ons verblijft kan zo'n negatieve ervaring veel onrust teweeg brengen. Daarom is het van belang om in de samenwerking goed af te tasten wat wel en niet werkt.

Voor ons is het essentieel dat de vrouwenopvang, zowel de moederopvang als het blijfhuys, laagdrempelig blijft. Vrouwen moeten weten dat ze hier veilig zijn.

In de aanpak van geweld in afhankelijkheid staat Veilig Thuis er natuurlijk niet alleen voor. Vele partners in het straf- en zorgdomein dragen vanuit hun mandaat en verantwoordelijkheid bij aan de aanpak van deze complexe problematiek.

Een goede kennis van elkaar in het netwerk is daarbij noodzakelijk.

Daarnaast is het van belang om te reflecteren op eigen inzet en open te staan voor input en feedback van partners.

Daarom legden een aantal van onze medewerkers vragen voor aan collega's van de politie, het Openbaar Ministerie, gemeente Brunssum, Crisis-hulp Jeugd (Xonar), de Vrouwenopvang (Levanto) en de Raad voor de Kinderbescherming. Zo halen we buiten een beetje binnen.

VEILIG THUIS IN DE BUITEN-SPIEGEL



Debbie Weesepeol, unithoofd bij Veilig Thuis Zuid-Limburg vraagt aan *Guus Renet*, Operationeel specialist en waarnemend Liaison Zorg & Veiligheid Zuid West Limburg & Parkstad

Debbie: Wat is vanuit de politie gezien de belangrijkste toegevoegde waarde van Veilig Thuis in de maatschappij?

Guus: Het na een incident in de relationele sfeer, zorgen voor veiligheid in een systeem en daar omheen. Tevens actie te ondernemen bij zorgsignalen over de vrijheid, opvoeding en veiligheid van jeugdigen. Veilig Thuis zorgt dat de juiste hulpverlening op gang komt om een voortdurende veiligheid te waarborgen. Zij dragen zorg dat in het Zorg- & Veiligheidsdomein de nodige processen, bij de verschillende organisaties, goed op elkaar aansluiten om hulpverlening op gang te krijgen en waar nodig te houden. Op deze manier kunnen we voortdurende veiligheid in systemen waarborgen.

Debbie: Waar vinden Veilig Thuis en politie elkaar al wel of nog niet zo goed?

Guus: De thema's Ouderenmishandeling en Mensenhandel zijn op dit moment in ontwikkeling en daar liggen nog uitdagingen om een en ander beter te regelen. Op het gebied van Jeugd & kindermishandeling, Stalking, Geweld in afhankelijkheid, en de wijze van het melden van signalen bij Veilig Thuis hebben we in het verleden goede afspraken gemaakt. Hierover krijg ik van beide zijden alleen maar tevreden terugkoppeling.

Marilies Berger, front-office medewerker Veilig Thuis Zuid-Limburg vraagt aan *Peter Schleijpen*, Senior beleidsadviseur Straf met Zorg Openbaar Ministerie (OM) Limburg

Marilies: Waar liggen nog onbenutte kansen in de samenwerking? Waar vinden we elkaar juist wel?

Peter: Kansen liggen er bij ernstige zaken waar zorg en veiligheid in het geding zijn. De zorg om een kind met ernstig letsel op de Spoed Eisende Hulp, gemeld bij Veilig Thuis? Dat raakt en gaat ook het OM aan. Het betreft zaken waar de expertise van vertrouwensarts én officier van justitie nodig zijn bij een gezamenlijke afweging in de aanpak. Dat vraagt om een vroegtijdige afstemming met respect voor elkaars professionaliteit en perspectief. Belangrijk is elkaar te kennen en vertrouwen te hebben in de expertise van de ander. Succes start met de overtuiging dat we elkaar nodig hebben in de aanpak.

Marilies: Wat is het belangrijkste om te weten over uw organisatie?

Peter: Belangrijk om te weten is dat wij met alle belangen rekening houden. We zijn er niet alleen om verdachten te straffen. Het gaat juist om maatwerk en zeker bij geweld in afhankelijkheidsrelaties om straf met zorg. Daarom hebben wij allen baat bij goede samenwerking: VT op ZSM waar waardevol perspectief van enthousiaste deskundigen wordt ingebracht. En bijvoorbeeld samenwerking OM - VT Noord-Limburg: 'We zien het nu als heel normaal dat we de officier bellen ... En dat een arts ook de link legt met de straffkant, was tot voor kort ook echt niet vanzelfsprekend.' (Verslag Casereviews Regionaal Netwerk Zorg Straf Limburg).



Roel Klinkenberg, medewerker back-office en spoedteam Veilig Thuis Zuid-Limburg vraagt aan *Chantal Elbers*, medewerker meldpunt, Crisishulp Jeugd Limburg (Xonar)

Roel: Hoe denk je over een geïntegreerde crisisdienst met o.a. Veilig Thuis?

Chantal: Crisishulp Jeugd (CHJ) heeft een andere opdracht dan Veilig Thuis die zeker kan maken dat samen opgetrokken wordt, maar dat zal niet altijd aan de orde zijn. CHJ richt zich op crisiszaken waarvoor een strikte definitie is afgesproken, spoedzaken vallen daar niet onder.

Er is sprake van crisis bij een plotselinge, ernstige ontregeling en directe onveiligheid met als gevolg het ontstaan van een acuut onhoudbare situatie in het thuismilieu of de woonsituatie van de cliënt. Door de ontregeling die plaatsvindt schieten de gebruikelijke oplossingsstrategieën tekort.

Concreet kan het gaan om escalaties tussen ouders en kinderen. Of er ontstaat een crisis bij ernstig misbruik van drugs en/of alcohol of doordat zich bij de jeugdige of een van de ouders een acute psychose voordoet of sprake is van suïcidaliteit.

Situaties die tot de dag van morgen kunnen wachten zijn geen crisissituaties. De veiligheid en de balans tussen draagkracht en draagvlak zijn daarbij leidende indicatoren.

Er is crisis als een hulpverlener inschat dat bij “niets doen” een situatie ontstaat die een calamiteit tot gevolg heeft.

Als het gaat over onveiligheid bij minderjarigen: schakel meteen met CrisisHulp jeugd!



Hilde Winters, werkbegeleider Veilig Thuis Zuid-Limburg vraagt aan *Nicole Offermans*, programma-manager Levanto vrouwenopvang

Hilde: Wat zie je als meerwaarde van Veilig Thuis?

Nicole: Veilig Thuis heeft de speciale taak en het mandaat om (meer) informatie op te halen. Daarmee kan Veilig Thuis vanuit een helikopterview kijken naar casuïstiek. Een positieve ontwikkeling is dat we onze samenwerkingsafspraken nog verder aan het concretiseren zijn en steeds beter weten wat we elkaar kunnen bieden. Het wederzijds vertrouwen tussen de mensen die onze organisatie zijn, groeit!

Hilde: Wat is het belangrijkste om te weten over jouw organisatie?

Nicole: De vrouwenopvang in Parkstad bestaat al zo'n vijftig jaar! Er komen steeds nieuwe partijen bij in het sociale domein, en het is goed om gebruik te maken van elkaars verschillende invalshoeken, maar laten we de opgebouwde kennis niet vergeten. Mijn oproep is dan ook: vertrouw onze jarenlange expertise.



Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ronald van der Linden, back-office medewerker Veilig Thuis Zuid-Limburg vraagt aan *Jos Schmeitz*, gebiedsmanager Raad voor de Kinderbescherming Limburg

Ronald: Van welke werkwijze die bij de Raad voor de Kinderbescherming wordt toegepast, kan Veilig Thuis nog iets leren?

Jos: Ik denk dat het meer gaat om de vraag ‘wat kunnen we van elkaar leren?’ als ketenpartners. Ik denk dat Veilig Thuis (VT) in het land – meer dan de Raad – een grote diversiteit kent in werkwijzen. Hoewel ik op operationeel gebied zie dat er meer samenwerking is tussen bijvoorbeeld VT Noord- en Midden-Limburg en VT Zuid-Limburg, zijn er wel nog regionale verschillen. Bijvoorbeeld waar het gaat om veiligheidsplannen en -afspraken. Ook vanuit de gemeentelijke context kunnen we leren van de voorsprong van verschillende jeugdzorgregio's op specifieke zaken. Als we dat soort zaken iets meer provinciaal zouden kunnen organiseren, dan zou dat mooi zijn.

Ronald: Waar liggen nog onbenutte kansen in de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis?

Jos: Er liggen een aantal onbenutte kansen waar het gaat over dubbelingen. Veilig Thuis is meer van het inventariserende deel van het onderzoek en beschrijft de onveiligheid. Daarbij worden veelal dezelfde informanten benaderd die de Raad ook zou raadplegen als het tot een Raadsonderzoek komt. Stel je kunt beter afstemmen welke vragen je (beiden) stelt en op een geaccordeerde eenduidige manier, dan zou dat tijdswinst opleveren. Voorwaarde is dan wel dat de Raad een zaak die vanuit Veilig Thuis onze kant opkomt, binnen een termijn oppakt. Anders is informatie niet meer actueel.



Dave Spork, medewerker front-office Veilig Thuis Zuid-Limburg vraagt aan *Anna Spanjaard*, maatwerker (jeugdconsulent) Team Jeugd gemeente Brunssum

Dave: Wat vind je fijn aan de samenwerking met Veilig Thuis? Welke tips heb je voor ons?

Anna: Wat we heel fijn vinden is dat er korte lijntjes zijn. Zowel tijdens triage, maar ook als er contact tussendoor nodig is. Wel is het zo dat sommige casussen toch nog worden overgedragen aan Team Jeugd (gemeente), terwijl een onderzoek door Veilig Thuis zelf of een stap naar de Raad voor de Kinderbescherming wellicht meer in de lijn zou liggen. Dat is soms ook onderwerp tijdens de triage, dus dat is bespreekbaar.

Dave: Wat is het belangrijkste om te weten over Gemeente Brunssum?

Anna: Gemeente Brunssum is een organisatie die graag out of the box denkt en altijd op zoek is naar samenwerking. Alhoewel we een vrij nieuw team hebben en dit de visie van ons oude team was, willen we dit weer graag terugbrengen met ons nieuwe team. Hier zijn we hard mee aan de slag.



Vertrouw onze jarenlange expertise!

HET DRAAGLIJK MAKEN

Bianca Rikers is al 17 jaar lang werkzaam binnen het sociale domein. Als twintigjarige liep ze stage bij Bureau Jeugdzorg. Sinds 2015 werkt ze bij Veilig Thuis, waar ze met name actief is in de Front-Office. We spraken met haar over mentale weerbaarheid en hoe die van haar op de proef wordt gesteld in haar professionele bestaan. “Hoe langer je werkt, hoe minder snel je van dingen schrikt”.



“Een van de heftigste zaken waar ik ooit mee te maken heb gehad, ging om een kindje van drie dat enorm was ondergestimuleerd en verwaarloosd. Het kindje kreeg totaal geen aandacht, en kon helemaal niets van wat je op die leeftijd normaal wel mag verwachten. Lopen bijvoorbeeld. Haar kamer lag vol met poepluiers. De kinderarts van het AZM noemde haar destijds een ‘oorlogs-kindje’. De ouders zeiden letterlijk “we hoeven d'r niet meer”. Terwijl hun andere kindje alles was voor hun. Na overdracht van de zaak aan de Raad voor de Kinderbescherming, is het kindje in een pleeggezin geplaatst. Ook op een bezoekenregeling gingen de ouders niet in. Ze kwamen gewoon niet opdagen.

Het raakte me enorm, omdat het leek alsof de ouders niet van haar konden houden. Vragen als ‘waarom hebben ze niet eerder aan de bel getrokken?’ spookten door m'n hoofd. En zo zijn er meer casussen. Zoals een casus waarin een moeder stevast haar gewelddadige partner verkoos

boven haar kinderen. Ik heb de kinderen een keer of drie gezien. Zij waren zo intens verdrietig. Ik moest ervoor waken dat ik, bij wijze van, niet tegen die moeder zou gaan schreeuwen. Je voelt je onmachtig. Je kunt dingen niet rooskleuriger overbrengen aan de kinderen dan wat het is: “mama wilde geen afspraken met mij maken. Dat betekent dat jullie niet naar mama kunnen gaan”. Natuurlijk is dat moeilijk. Ook voor mij.

De huid volgescholden

Wij hebben heel lastig werk. We moeten vaak moeilijke beoordelingen maken en besluiten nemen. We krijgen aan de telefoon regelmatig de huid vol gescholden. We hebben vaak risicogesprekken. Het spoedteam moet bijvoorbeeld veiligheidsvoorwaarden stellen of de boodschap brengen dat een kind (tijdelijk) niet thuis kan blijven. Natuurlijk kan dit hele heftige reacties opleveren. In huisbezoeken kunnen zaken escaleren. Begrijpelijk ook. Het is belangrijk om daar goed mee om te kunnen gaan. Kijken naar hoe iemand reageert. Zorgen dat de spanning niet teveel stijgt. Hoe maak je het draaglijk voor iedereen?

Gelukkig heb ik destijds die ervaringen kunnen bespreken in een intervisiegroep. Dit is een overleg waarbinnen ruimte is om met collega's te praten over zulke casussen. Zelf ben ik heel nuchter van aard; voor mij was dat voldoende. Maar een ander kan misschien iets meer nodig hebben. Daarom is het goed dat we binnen Veilig Thuis aandacht hebben voor mentale weerbaarheid.

Train-de-trainer

Vanuit Veilig Thuis volg ik de opleiding bij Kameleon tot Train-de-Trainer op het vlak van mentale weerbaarheid. Dit is voor mij iets heel nieuws, en sluit aan bij de uitdaging waar ik naar op zoek was. Mijn nieuw opgedane kennis – ondersteund door verschillende tools – ga ik vervolgens overdragen aan collega's. Dit is erop gericht dat collega's met kennis en vaardigheden worden toegerust zodat zij beter kunnen omgaan met stress, spanning en agressie. Hier sta ik helemaal achter. Want - al ben ik van nature zelf niet bang aangelegd - dit werk gaat je soms niet in de koude kleren zitten. Goed dat we zo samen nóg een stuk weerbaarder zijn.

“

Dit werk gaat je soms niet in de koude kleren zitten. Goed dat we zo samen nóg een stuk weerbaarder zijn.



Professioneel weerbaar zijn. Wat is dat eigenlijk?

Waar hebben we het eigenlijk over als we praten over Mentale Weerbaarheid? We vroegen het Rob van Engelen en Maike Rohde, eigenaars van Kameleon.

“Als mensen spanning en druk ervaren, dan heeft dat te maken met hoe zij dingen waarnemen en hoe ze die dingen interpreteren. Spanning of druk beïnvloeden sterk ons functioneren. Zowel zintuigelijk: wat kun je motorisch/fysiek nog?; kom je bijvoorbeeld nog uit je woorden? Maar ook vanuit vakmanschap, het cognitieve stuk. Een heel belangrijk begrip daarbij is het veiligheidsgevoel.

Door bij spannende situaties van te voren jezelf vragen te stellen als ‘waar ga ik naartoe?’, ‘hoe ga ik handelen?’, ‘wat kan ik verwachten?’, kun je de regie pakken en het veiligheidsgevoel vergroten. Ook als je te maken hebt met spanningen, bijvoorbeeld tijdens cliëntcontact, zijn er manieren om die te reguleren. Bijvoorbeeld door middel van visualisatie, ademhaling en het sturen van je gedachten, kun je voorkomen dat spanningen in de weg komen te staan van je functioneren.

Mensen in organisaties als Veilig Thuis zijn vanuit hun vak vaak sterk gericht op het welzijn en functioneren van anderen, niet op henzelf. Daardoor hebben ze niet altijd door dat ze sterk aan hun eigen grenzen voorbij aan het gaan zijn. Pas als de spanning heel hoog is opgelopen, wordt die helder en voelbaar. Ook in het werk. Daarom is het belangrijk om te leren om spanning en druk te (h) erkennen en reguleren. Zelf verantwoordelijkheid nemen en focussen op wat wél kan, zijn daarbij essentieel! Dat bedoelen we met professionele weerbaarheid, en dat is vanuit het concept van Kameleon zeer trainbaar!”



Kameleon

Kameleon verzorgt fysieke, mentale en morele weerbaarheidstrainingen voor professionals die moeten presteren onder druk. Zij hebben een concept ontwikkeld dat is gebaseerd op de werking van het brein. Door in trainingen gedrag te beschouwen en handvaten mee te geven om het denken, de emotie en het instinct beter te laten samenwerken, leren deelnemers (beter) grip te houden op zichzelf in moeilijke situaties. Zie ook www.kameleonpwene.nl



BLIK OP DE TOEKOMST

Door *Jessica Glomb* (l)
en *Debbie Weesepeel* (r),
Unit Managers Veilig Thuis
Zuid-Limburg



De toekomst ligt voor ons. Helaas is huiselijk geweld daar niet uit weg te denken.

De weerbarstige realiteit vraagt om een voortdurende inzet om het geweld actief te stoppen en de cirkel van geweld te doorbreken voor toekomstige generaties. De problematiek waar we ons mee geconfronteerd zien is complex en verlangt verschillende benaderingen. Daarom investeren wij nu en in de toekomst in het organisatienetwerk. Dat betekent aandacht voor positionering.

Onze netwerkpartners moeten nog beter weten wat ze van Veilig Thuis kunnen en mogen verwachten, uitgaande van onze kerntaken en ons mandaat, en in de wetenschap dat onze medewerkers deskundig, betrokken en besluitvaardig zijn. Wij zetten in op een gevarieerd samengesteld team waarin alle noodzakelijke competenties zijn gewaarborgd voor een effectieve inzet vanuit Veilig Thuis. De vertrouwensartsen, gedragswetenschappers en werkbegeleiders worden nog meer in positie gebracht om de vertaalslag te maken van beleid naar uitvoering en andersom. Inmiddels zijn ook de gebiedsteams gevormd – zodat we beter kunnen aanhaken bij onze partners in de respectievelijke regio's – en in 2022 investeren we in een verdere doorontwikkeling van de samen-

werking met netwerkpartners.

We worden op veel plekken in het netwerk gevraagd. Vaak logisch vanuit onze wettelijke taak, maar soms ook vanuit druk of omdat anderen hun rol niet (kunnen) oppakken. Vanuit betrokkenheid doen we dan vaak meer dan tot onze kerntaak behoort. Dit komt niet ten goede van onze cliënten en zij die wachten op een interventie van Veilig Thuis.

In 2022 en verder willen we daarom scherp zijn op waar wij vanuit onze wettelijke taak moeten zijn en op welk niveau. Daarbij gaat het niet enkel om wat Veilig Thuis wel/niet doet, maar zullen wij ook anderen aanspreken, stimuleren en waar mogelijk faciliteren om hun verantwoordelijkheid in de gefaseerde ketenaanpak te nemen. Dat impliceert geen groot verandertraject, maar keuzes en werkwijzen die stapje voor stapje op dagelijkse basis geïmplementeerd worden. Daarmee is het probleem van huiselijk geweld niet ineens 'opgelost'.

Maar als we samen kritisch durven blijven kijken naar onze aanpak en actief investeren waar het nodig is, maken we samen het verschil!



*Met dit magazine willen we onderstrepen waar **Veilig Thuis Zuid-Limburg** voor staat. Wie zijn we, waar zetten we op in en hoe doen we dat? Als visitekaartje naar buiten en als blijk van waardering voor onze medewerkers en onze collega's bij partnerorganisaties, voor hun tomeloze inzet op de aanpak van geweld in afhankelijkheid.*

*Een veilig thuis doen
we écht samen!*



ZUID-LIMBURG